

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

SONDAGEN DEN 10 FEBRUARI 1918.

BRASKEGA A. OCH B.
139 12

ILLUSTRERAD TIDNING

GRUNDLAGD AF

IDUN

FÖR KVINNAN OCH HEMMET FRITHIOF HELLBERG

HUFVUDREDAKTÖR:
ERNST HÖGMAN.RED.-SEKRETERARE:
ELISABETH KREY-LANGE.

Georg von Rosen. Till konstnärens 75-årsdag.

För Idun af Georg Nordensvan.

KANSKE LASAREN minns en fotografi, som återger Karl XV i kretsen af svenska konstnärer — den finns återgifven på flere håll. Den togs vid den skandinaviska utställningen 1866, då samtidigt Nationalmuseum för första gången slog upp sina portar.

Ett halft århundrade har gått sedan dess, och bland det 30-tal konstnärer, som på denna bild omgifva sin kunglige kollega, äro nu endast två i lifvet, Gustaf Rydberg och Georg von Rosen. På fotografien äro de två unga män, som äro blyvsamt placerade längst ute på hvar sin flygel, Rosen på den vänstra.

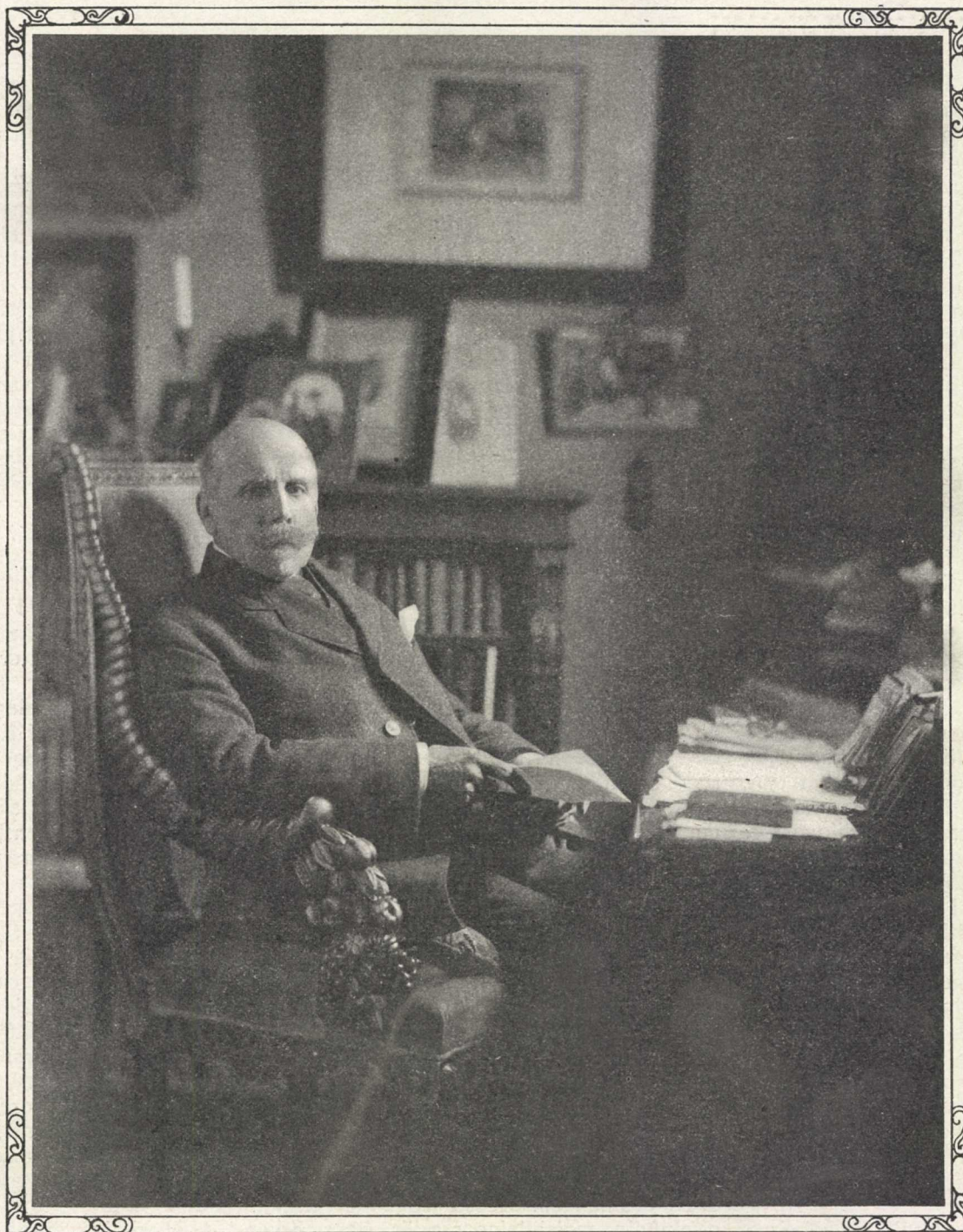
Nu äro de två seniorer i det svenska målarkrået, Rydberg är redan ett stycke inne på 80-talet, Rosen fyller den 13 februari 75 år.

För femtio år sedan var den unge grefven en ung talang, som väckte stort intresse och stora förhoppningar. Han hade redan en lång lärolid bakom sig, hade börjat i Konstakademins principskola vid 11 års ålder och kvarstod som akademielev intill sitt tjuguförsta år. Men det var ej blott i skolan vid Röda bodarna, han arbetat, han hade under denna tid gjort flera sommarresor till utlandet, hade tillbragt en hel vinter vid akademien i Weimar, hade alltså fått andra in-

tryck, andra erfarenheter, en annan synvidd än de hemmasittande kamraterna kunnat förvärfva. Och då han 1864 inlämnade en historietafla till akademins pristäflan, så innebar den ett uppslag, helt och hållet nytt och öfverraskande inom svenskt måleri.

ständighet. Efter korta besök i Italien och

* Taflan har ej varit utställd sedan den förekom på Skandinaviska utställningen härstädes 1866. Det är att hoppas, att vi få återse den på den retrospektiva utställning af grefve Rosens arbeten, som Konstakademien nu förbereder.

GRAFVE GEORG von ROSEN I SITT HEM.
Foto för Idun af C. G. Rosenberg.

Amnet var Sten Stures d. ä:s intåg i Stockholm efter slaget på Brunkeberg.*

Den unge sökaren hade funnit en förebild och vägledare i den belgiske målaren Henri Leys. Denne målade historiska ämnen i ett framställningssätt, som han upptagit från gamla nederländska och tyska mästare. Hans sträfvan gick ut på enhetligt och konsekvent genomförd tidsstil, på sträng historisk realism i teckning, kolorit, komposition, typer, på fördjupad uppfattning af den historiska karaktären.

Sten Stures intåg vann akademiens kungliga medalj, hvarpå pristagaren omedelbart packade sin kappsäck, denna gång för att styras kosan till orienten, till Egypten, Palestina, Grekland, Turkiet. Under denna resa målade han företrädesvis akvarell, arkitektur, folklif, naturslämningar.

1866 fick han akademiens resestipendium, som han behöll i 5 år. Dessa år beteckna det afgörande genombröttet i hans konstnärsskap, genombröttet till full själf-

En far. Dikt af E. Walter Hülphers.

1.

UR GRÅ OCH TUNGA DAGAR
det klingar ibland så gladt
som klockor ur beteshagar
ett lyckligt barnaskratt.
Det är mina små, som leka
likt svalor i vänlig vind,
och lockarna gra smeka
med guld kring rosenkind.

Då tycker jag skyarna lätta
och tynga mig mindre grå,
mitt hjärta, det bitterfrätta,
hörs starkare takter slå.
Men genom ögonfransen
det bryter klart en tår,
som speglar barnadansen
i hopp om sol och vår.

2.

Från hafvet sveper gråkall aftondimman,
och måsen styr med skri mot skäret hän.
Kom, fågelungar, nu i skymningstimman
och samla er omkring er faders knän!
Kom, fågelungar, skall jag er berätta
de gamla sagorna, jag håller kärt
att som juveler, att som stjärnor sätta
hos dem, som lyssna oskuldsfullt och
skärt!

Och stygga jättar stiga fram ur bergen
och bryta klippor för att kasta boll,
och Tummeliten ryser in i mörgen,
Prinsessan Snöhvít sofver hos ett troll.
Det tassar vättar öfver mörka skullar,
det lockar villsammt ur en dystert dal
och under björkarna på tysta kullar
gå månskensstrålarna på älfvors bal.

3.

Dina ögon ibland kunna lysa,
lilla barn, af din själ emot far,
tills han ängslas: O, Gud, skall du frysa
och bära all börda jag bar?
Skall din blick bli beslöjad af tårar
och till smärta förbyttas din lek,
där du går genom törne, som sårar,
tills du dignar förliten och blek?

Men vi vilja, vi skola, du lilla,
och du är ju mitt eget blod,
och nog bär du mot mörker och villa
din panna omstrålad med mod!
När ej mera du hör, att jag andas,
och ej mera jag stillar din gråt,
kom ihåg, att ur smärtan skall randas
din seger, din ära! Framåt!

Paris slog han sig ner i Bruxelles. Paris — där han var född och där han genomlevat sina fem första barndomsår — tilltalade honom föga som studieort, den franska konsten motsvarade ej hans fordringar och den moderna konstens tendenser lika litet. Starka sympatier och antipatier har han alltid haft, och vid denna tid — efter världsutställningen 1867, som erbjöd en vidtomfattande överblick af världskonstens läge och af olika rasers och länders insats i konststräfvet — var hans ståndpunkt gifven. Från tidens härskande smak, i hans ögon förvänd, från dess tomma, yfliga virtuos- och bravurkonst, som betecknade materiens seger öfver anden, vände han sig till de gamla mästarna och till deras moderna lärjungar. Han satte sig till en början att kopiera van Dyck i Bruxelles' museum och han kunde snart hemända ett porträtt af sin fader, aristokratiskt i uppfattning och karaktäristik, allmeistertlich i målerisk hållning.

Med samma sändning följde en liten etsning, det första af de historiska motiv i hvilka Rosen framstod som fullfärdig mästare. Den framställde Göran Persson, som från sitt fönster skadegläd åser den fångne Nils Stures skymfliga infärd i Stockholm.

I denna och i ett par andra etsningar om-satte Rosen sina intryck från Leys, som han nu hunnit smälta och personligt tillägna sig. Efter förstlingsverket följde hans största och mest figurrika blad, Ture Jönsson Roos återvänder från riksmötet i Västerås, och en mindre etsning, den ytterst stramt hållna Ture Gäddas predikoresa — prästen som följd af sin vädrande hund rider genom skogen med spänd pistol i handen — två mästareblad, i tekniken ganska olika hvarandra, i sin art ej öfverträffade af svensk hand, af intensiv tidskaraktär och på samma gång af starkt personligt känslvärde, öfverlägsna i komposition och utförande, Ture Jönsson liksom Göran Persson i de minsta detaljer genomförd med största kärlek till arbetet.

Bland motiv som sysselsatte konstnären under dessa år, var en framställning af Erik XIV mellan sin onde ande Göran Persson och sin gode ande Karin Månsdotter. Det blef en stor målning, fullbordad i München 1871. Anslaget liksom behandlingssättet pekar tillbaka till Leys, men om efterbildning kan ej bli tal. Målningen, med enkel, fast och klar linjeverkan och monumental färg-hållning är ett fullt själfständigt verk, och

Så hemsk blir världen! Nej, nej, inte
frukta!

Var trygg, här kommer prinsen med sitt
svärd

att troll och otyg vederbörligt tukta
och ställa rätt i sagans undervärld!

Om prinsen lefver? Jo, var viss om det,
du,

jag såg i går hans häst på klockarns äng,
så det är riktigt, riktigt sanning, vet du!
Slut för i dag! Nu gå vi tryggt i säng!

Och barnen somna. Hör de lätta dragen
af deras lugna, ljufva andedräkt!

Jag står och lyssnar andaktsfullt betagen
och tror mig höra änglavingens fläkt.

Så skönt de slumra! Ensamt vill jag vaka,
en far, som ängslas i sitt fattigtorp,
men det är sant: hvar morgon gett mig
kaka,

nog föder Gud barmhärtigt än sin korp!

äfvén det psykologiska innehållet är konstnärens egen egendom.

När han nu återvände hem, var det som en af våra främsta konstnärer. Under årtionden framåt forlfor han att odla de områden, han valt, historiska ämnen, historisk genre, porträtt, etsning, akvarell, penn-teckning.

Inom historiemåleriet hade han gifvit nya signaler. Hans senare arbeten på detta område äro Karin Månsdotter besöker kung Erik i fängelset (1881), Den förlorade sonens återkomst (1885) och Drottning Dagmars uppväckelse (1898). Från Leys stil hade han längesedan frigjort sig, men han lade fortfarande an på ett starkt grepp på motiven, på åskådlighet i det som skildras. Hans taflor berätta mycket, de ha äfvén ett andligt innehåll att ta vara på. Själuttrycket skildras med gripande styrka — exempelvis hos Karin i fängelset, hos den hemvändande sonens moder och hos den uppvaknande döda drottningen. Dessa målningar erbjuda effektfulla motsättningar, där finns äfvén tanke och fantasi, just hvad Rosen saknat i sin samtids konst.

Hvad han fordrar af konsten har han uttryckt redan för ett 20-tal år sedan. Konstnären är för honom mer än "en rumsdekora-tör, hvars uppgift är att täcka väggarna med mer eller mindre brokiga dukar i dagens mönster och färger" — han är "snarare att anse som en ansvarig folkuppfostrare, med-

arbetande i sin samtids andliga utveckling, hvarför också hans verk måste blifva det synliga uttrycket för tankar, föreställningar eller minnen, värda i ett eller annat afseende att tagas till vara."

Inför de vägar, måleriet slagit in på allt sedan 70-talet — alltså inför hela det moderna genombrottet — har Rosen ställt sig ganska ovillig och afvisande — låt vara att hans eget uttrycks-sätt ej varit oberördt af tidens strömningar.

Hans synpunkter på konstutvecklingen under den tid, han varit med, äro af stort intresse såsom belysande hans egen konstverksamhet, och ingen, som ger sig in på en analys af hans konstnärsskap, kan förbigå dem. Här är ej platsen att ingå på detta område.

Han har föröfrigt ej besvärat med några proklamationer — det han velat säga har han sagt i sina verk.

Hans porträttkonst har stått utanför alla meningsbrytningar. Han debuterade på detta område med det redan omnämnda porträttet af sin fader. Till 1870-talet höra bland annat den i uppslaget vinnande originella framställningen af Karl XV på sin tron, där konungen med öppen blick och framsträckt hand kommer åskådaren till mötes, och det förnäma, slutna självporträttet, till 80-talet den stora Nordenskiöldtaflan, statuarisk i hållning, karaktärsfull i personskildringen, till 90-talet Pontus Wiknerporträttet, måladt flere år efter Wikners död. Och till dessa standard works sluter sig värdigt en rad fullödiga bilder, än officiella, än intima, än båda delarna på en gång, bilder, där det typiska är lika starkt betonadt som det själsliga, karaktären ofta gifven i en talande, uttrycksfull, för personen belysande rörelse, formen gifven med monumental styrka, ut-hamrad i fasta, stora, säkra drag. Att grefve Rosens porträttkonst ensam vore mer än till-fyllest att ge sin mästare en obestridd plats bland de främste svenska målare, behöfver här ej upprepas.

Följdriktig och rätlinjig har hans utveckling varit. Han har satt sitt mål högt och har gått sin egen väg, i medvind eller motvind, alltid en man för sig. På hans 75-årsdag samlas svenska konstnärer och konstvänner af skilda läger i tacksamhet för allt af äkta och ädel konst han skänkt sitt land under ett halft århundrades trägna och hängifna arbete.

Signe Hebbes memoarer.

(Forts.)

UNDER SOMMAREN OCH HÖSTEN 1838 är umgänget mellan Vendela Hebbe och Tegnér, såväl skriftligen som personligen särdeles lifligt. Tegnér besöker under denna tid flere gånger Näsbyholm. I Lindegrottan* skrifver han denna sommar den ena af de två längre dikter han tillägnade Vendela Hebbe. Den är daterad "Näsbyholm om morgonen den 17 aug. 1838 kl. 4 f. m." Denna dikt är ännu aldrig offentliggjord. Den andra dikten är odaterad. Signe Hebbe hörde dock af sin mor, att äfven denna skrivits på Näsbyholm och att den tillkommit väsentligt tidigare än den förstnämnda. Denna dikt publicerades med fru Hebbes tillåtelse under hennes lifstid i Adlersparres ("Albanos") teckning af Tegnér, dock utan att adressatens namn blef bekant och med den ändring af texten, som detta fördöljande nödvändiggjorde.

I november 1842 ber Tegnér i bref Vendela Hebbe sända honom en afskrift af de "Rim" han en gång "skref till sitt ideal". Han kallar dem "kraf" men tillägger: "Jag minns dock att jag en gång i dem inlade hela min själ". Hans begäran föranledes af att han just då var sysselsatt med ordnandet af sina "oeuvres posthumes", "sedan både du och jag äro döda kan det ej skada, att man får veta huru kär jag haft dig."

I bref af den 23 nov. sänder Vendela Hebbe det begärda "— du gör naturligtvis af dem det bruk du själf behagar; de äro din fillhörighet, icke min."

Att döma af dikten Varningen i Jubelfest-upplagan af skaldens skrifter hade Tegnér långt förut använt sig af sin rätt att af sina "Rim" göra "det bruk han själf behagade." Alldeles i den form denna dikt tillägnades Vendela Hebbe har den dock aldrig varit publicerad, hvarför en afskrift efter originalmanuskriptet här torde vara på sin plats.

Till Vendela.

Alltså — ej älska vill du. Lugn och kall
Förutan tjusning, endast utan fall,
Vill du igenomgå det öde lifvet,
Blind för det skönsta, som blef mänskan gifvet. —
Hvad menar då ditt mörka ögas brand,
En sydlig låga midt i nordens land,
Din blick romantiskt svärmande, som biktar
De sköna synder hvarom skalden diktar —
En synd i tanken fri från jordiskt stoff,
En syn af luft och glans och blomsterdoff.
Hvad vill till slut det skönas själ, Behaget,
Af alla kvinnans gratier sammandraget?
Som kring ditt hela väsen gjutes huld
Förtrollande och ömt och kärleksfullt?
Är detta allt en lögn utaf naturen?
Nej, du, om någon, är till kärlek buren,
Den kärleken, som fyller himlens rund,
Ser med ditt öga, andas med din mund.
Tag dig till vara, goda Vendela: vörda
Ditt lufs bestämmelse, skall ingen skörda
Där dock naturen sått med gifmild hand
Ett paradys, ett yppigt rosenland.
Det rosenlandet ligger i ditt hjerta
Med doften daggrisk och med färger bjärta.
Låt det ej vissna bort. Naturen skref
Dig i ditt vänstra bröst ett kärleksbref,
Läs det, utlägg det som du bäst må tycka,
Det är ett gåfvobref på lifvets lycka —
Och lifvets lycka, Vendela, ej är hon
Lugn liknöjdhet, en sömnig negation,
Hänryckning är hon, svärmande förhjusning,
En storm i hjärtat, ej en stilla susning.
När månen stiger drömmande ur sjön
En forntids saga, sorgelig men skön,
Hvad sorla vattnen då, hvad susa träden,
Hvad är för mening uti fågelns kväden —
Ack, kärlek, kärlek enda ordet är
Till lifvets gåta, skapelsens myster
Förklarar hon och tro mig, hon allena
Den gudaborna, svärmande och rena —

Haf därför mod att älska, ty du kan,
Var lycklig själf och lyckliggör en ann',
Nej, saliggör, ty det är saligheten
Den högsta ämnad oss i dödligheten
Att känna hur ditt trogna hjerta slår
Emot en annans som dig fullt förstår,
Din tanke tänker, dina känslor känner,
I lycklige! Ej längre tvenne vänner
Men tvillingsjalar, gjutna hop till en,
Hvarandras bild, hvarandras återsken!
För Er finns intet under solen ensam,
Hvar rörelse, hvar pulslag är gemensamt.
Säg ej, att denna kärlek är ett brott,
Det brottet hafva gudarna begått,
De glade gudarne, som styrde Hellas,
De store människens gudar och de sällas,
Och deras namn står kvar i minnets sal —
Då ingen vet till oss med all vår munkmoral.*

Redan som ung flicka hade Vendela Hebbe hugnats med "Rim" af Tegnér. Vid ett besök i hennes föräldrahem skref han en gång i hennes minnesalbum:

"Tro ej multna hjertats kyla,
Ej det ungas romantik.
Blommor liksom drivvor skyla
Ofta endast skilda lik.
Lifvet är ej dikt allena,
Är ock verklighet och tvång.
Lycklig den, som får förena
Begge i din famn en gång."

Troligen var det vid något besök på Näsbyholm sommaren 1838 som Tegnér satt för det porträtt af Vendela Hebbes syster, fru Malin Sköldberg, som reproducerades i Iduns förra nummer. Signe Hebbe hörde flera gånger sin mor säga, att af alla porträtt af Tegnér från denna tid intet var af så slående likhet som detta.

Brevväxlingen mellan Vendela Hebbe och Tegnér är, som redan nämnts, under sommaren och hösten 1838 synnerligen liflig. Den 6:te juli skrifver Vendela Hebbe från Näsbyholm:

"Långt snarare än jag vågat hoppas hade jag äran och nöjet emottaga bref från Tegnér och jag tackar nu af uppriktigaste hjerta för denna angenäma öfverraskning; jag hade likväl redan förekommit dig (ja, se nu står det der, efter Du så önskat, ehuru jag sanningen att säga, är just förvånad öfver min dristighet) och min skriftliga tack-sägelse för ditt besök ankom till Wexiö samma dag du afreste derifrån. Du vet allt för väl huru mycket Dina bref intressera och huru högt jag värderar denna Din godhet, det är en riktig högtidsdag, då jag emottager dem, ty uti dessa finnes intet af det der: "jag vet icke hvad", hvarigenom du i umgänget aflägsnar det förtroende och den hjertlighet hvarmed man ovillkorligen vill nalkas dig. — När Du skrifver är det annorlunda, — då synes du sådan du verkl. är och uppenbarelsen om allt det stora, sköna, goda i människans natur, hvarom min aning talar, faller så ljufft tröstande, så öfvertygande på ett hjerta, som genom mången bitter erfarenhet af lifvet och människorna lärt sig att kanske alltför litet skatta det förras lycka och misstro de sednars värde i allmänhet. Att Tegnér skulle hata eller anse människor med likgiltighet är däremot icke möjligt; det är något i Ditt sinne, som förmörkar Ditt synglas, i hjertat består det icke, skyll ej på detta, som är för ädelt, för ömt och som Du själf säger för "fromt och välvilligt" att uteslutande kunna hysa en sådan känsla; men det är deremot en förljånst att icke slösa med sin goda öfvertygelse, man kan äfven på detta sätt bli orättvis. — Man måste söka som Diogenes med lyktan i hand, ej ta blindbock; kärleken

På grundvalen af konstnärinnans muntliga berättelser nedskrifna af Hildur Dixelius-Brettner.

(den känsla man i allmänhet hedrar med detta namn) är som Du vet en illusion, man idealiserar sitt föremål, tillägger detsamma "i andanom och trona" alla förljånster man önskar och tillbeder sen sin sålunda själfskapade idol — skall man väl på detta sätt bli en hedning alla sina dagar, sätta sitt hopp på de falska gudar, och huru ofta man än bedrages börja och ånyo börja och sluta alltid på samma sätt? bort det! Skulle Tegnér väl älska och föredraga en villa som, om än aldrig så behaglig för ögonblicket, likväl bär förgångelsens frö lik blomman som slår ut och dör under loppet af en dag, framför den vänskap, som trotsar all förvandling emedan den omfattar det som icke förgår: det odödliga hos människan, det inre lifvet, andens skönhet — som "ren, ljus och fridfull som odödligheten vakande öfver en stormig verld, hvilken den skall öfverleva, långt upphöjd öfver de nedanförlullande molnen och dimmorna." Lycklig den, som Du skulle anse värd en sådan andlig d. v. s. varagtig, ädel och förädlade tillgifvenhet. Du själf kan icke fela att väcka den när helst Du vill. — Du vore icke den Tegnér jag föreställt mig, om Du icke visste att skatta hvad mången i sin blindhet förbiser eller anser för bihang, men som kanske är själfva hufvudsaken: ett rent hjerta "rikt och varmt" — om Du kunde bortkasta min tillgifvenhet derföre, att den är fri från allt skrymteri, alla tillsatser af flärd och själfbedrägeri — jag älskar icke förvillelser i någon skepnad, "allt måste blifva klart, i klarheten bor friden" — jag erinrar mig härvid ett litet stycke af Moore, Love and friendship hvar-till Friherrinnan Montgommery satt musik och hvilket Disa och Thilda kanske sjunger för dig: Fastän kärleksvingar glänsa skönt o. s. v. och Lord Byrons beskrifning öfver samma ämne vid slutet af 4:de sången Childe Harold 121:e och följ. verser.

Långt ifrån att kunna inbilla mig att kunna i ringaste afseende bidraga till att ljusna den mörka verldsåsig du känner dig ega, och som gör ditt hjerta, för hvilket köld och hat måste vara helt och hållet fremlingar stundom så upporriskt, upprepar jag blott dessa en stor mans ord om sig själf, hvilken hade nog skarpsinnighet och själfpröfning att finna och nog mod och uppriktighet att yttra en sanning af dylik beskaffenhet: "Ofta förefaller det mig som om många obegagnade krafter alltför länge legat i dvala och blifvit bortsofne och som om jag gjort vida mindre än jag kunnat för mitt land, min konst" — vackert taladt af en människohatare, icke sant! Denne man ansåg som Romaren den dag förlorad på hvilken han icke uträttat något godt. — Jag vågar lägga dessa enkla, rörande ord på Ditt hjerta såsom den kraftigaste, ärofullaste återkallelse från den bannlysning hvarom du talar. Den som "skildt är från Ditt lif och Din ära", har begått helgerån — Din äras sol må icke fördunklas af något enda moln — moln huru än ditt poetiska sinne kastar sitt rosenskimmer deröfver — Din ära är det Idunsäpple, som ger evig ungdom åt våra känslor för Dig — lifvet är kort — låt ingen får falla på Din lager, Tegnér! förrän den en gång, och hvem vet huru snart! planteras i vid jord. Och nu farväl! i dag är jag ej fallen att skriva om ekonomiska angelägenheter, allt hvad som

* En groffa i trädgården på Näsbyholm, öfver-skuggad af stora lindar, dit Tegnér gärna sökte sig.

* Originalmanuskriptet numera tillhörigt professor Valdemar Vedel.

* Tegnér i bref till Vendela Hebbe dateradt Ostrabo d. 19 juni 1838. H. D.—B.

angår oss hvardagsmenniskor är trivialt och jag lemnar det därför heldst när jag talar med dig. — Välkommen åter från Lundagård! var allt som fordom der? Skalden åldras aldrig — i hans lockar strör tiden sin snö men ej i hjertat — — —. Förlåt detta långa bref och om min frimodighet misshagar Dig så näps, men blif ej ond på

Vendela.

I sitt svar på detta bref säger Tegnér bl. a.:

"— Din fiktion om kärlekens förändelighet och att man därför bör undvika honom, gillar jag ej. Lifvet är dock skönt, fastän det en gång måste upphöra; borde man därför skjuta sig för pannan? Solen slocknar också en dag för alltid; böra vi därför leka blindbock, och ej heldre fröjda oss åt det himmelska ljuset medan det skinner? Hvad är det för jordisk glädje som ej tar sluf? Men en förnuftig menniska kläder sig därför icke alltjemt i säck och asko" — —

Tegnér tyckes kort därefter ha besökt Näsbyholm, ty redan den 18:de samma månad (juli 38) skriver Vendela Hebbe:

"Emottag min hjertliga tacksägelse för besöket, hvilket, ehuru kort som all fröjd, likväl utgör en af mina käraste erinringar och som aldrig skall förgätas. Ofta och med oro tänker jag på den farliga färden genom Fryeled och fastän det skämtsamma sätt hvarpå Hr Bskp. framställde händelsen skingrade min frugtan, har den likväl senare återkommit med fördubblad styrka, särdeles sedan jag af åsyna och deltagande vittnen erfarit verkl. förhållandet; jag anhåller därför att då (om) HB. skriver jag måtte här om få en uppriktig underrättelse. — — — Angående det där brefvet som skulle börja så här: "m. k. Tegnér! Allt hvad jag sade på stranden af Lagaån etc." kommer det trol. som så mycket annat i vår tid att stadna vid blotta projectet — ty jag vill i lif och död förfäktas den tro, hvares bekännelse utgjort ett tvisteämne mellan oss, skenbart, ty i sjelfva saken äro vi, jag är viss derpå, ense; de känslor af tillgifvenhet, beundran och vördnad jag alltid hyst för H. B. skola aldrig upphöra, ehuru de af H. B:s egna sätt att parera hvarje min okonstlade försäkran om deras tillvaro, visas tillbaka till djupet af mitt hjerfa, der de, i svåraste fall, som Diamanten väl kan hända kunna upplösas till intet, men förvandlas till sin art — aldrig! Men jag är barnslig som talar om sådant i ett bref — hvad H. B. lär skratta åt mig nu, som så ofta annars! Men det måste en gång för alla bli dervid — bättre skratta än att bli ledsen vid mig — just af frugtan för det sednare måste jag underkasta mig det förra.

När jag om aftonen kom från Vernamo var "Signelill" så der temligen onådig, men tog omsider raison — jag har sedan dess ingen gång varit frestad att resa ifrån henne." — —

Vid denna tid skriver Tegnér till Vendela Hebbe bl. a.:

"Det är en egenhet hos mig att jag för umgänget alltid föredragit den bildade kvin-

nan. Jag har lefvat och vill dö om icke i de skönas så dock i det skönas tjänst. Qvinnan bär i allmänhet en resonansbotten i sitt bröst och är full af naturpoesi och det drager mig till henne. Men finner jag i dess ställe ihålig fåfänga, ylligt koketteri, kanske äfven list och ränker, då känner jag mig dubbelt bedragen och förstämnd. Jag hatar det triviala hos mannen, men ännu mera hos qvinnan, ty hon är icke född dertill." — —

Tegnér begagnar sig under denna sommar några veckor af bad och brunnsdrickning i Göteborg. Den 29 juli skriver Vendela Hebbe från Näsbyholm.

"För ingen del vill jag försumma att begagna mig af Tegnér's tillåtelse att skriva på Göteborg, särdeles som jag derigenom får tillfälle att tacka för brefvet af d. 23:dje dennes; jag gläder mig på förhand och af allt hjerta åt det deruti gifna vänskapsfulla löftet och hoppas att under ditt vistande här få nöjet höra dig tala öfver åtskilliga andra mera poeliska ämnen än Eros och Anteros; i stället vill jag tvista med dig i en annan sak som ligger mig på hjertat och icke lemna dig i fred förrän du lofvat att borttaga det sorgflor hvarmed du öfverdragit din lyra och lessa vingarna på den stolta örn, den "evighetsson, som rycker på kedjorna jämt och sträfvar som lågorna uppåt", ännu en gång vill jag, beundrande och glad, se honom sträcka sin dristiga flygt mot solens länder och eröfra dem.

Det var en gång för längesen en person

Ett societetsbröllop.

Löjtnanten i Svea lifgardes reserv civilingenjören Rolf Lindman och fru Märta Lindman, f. Bolinder. Almborg & Preinitz foto.

som höll mycket af mig, som "sörjde min sorg och gladdes min glädje" — lycklig då hon såg mig, utfalade hon skild från mig sin längtan och sin saknad i ömma helsningar på vers och prosa; en af dessa försäkningar om evig tro sändes dig, men som det är hennes handstil och jag älskar dessa "reliker af döda fröjder" så haf dem med dig då vi råkas; — Du vet själf och har ofta hört mig omtala huru sagan slöts — ganska melankoliska äro för en så beskaffad erfarenhet om förgängelsens magt dessa och dylika tröstegrunder:

Våg, som ej förrunne
Låge stel och död.
Ros, som ej försvunne
Glödde mindre röd.

Dröjde hjertats tjusning
Oförgångligt kvar,
Brunne snart dess ljusning
Ej så morgonklar.

Fagrast blänker tåren,
Blickad i sitt fall.
Blidast lockar våren,
Då hans dag är all.

Kanske jag framdeles skall hafva ännu en saga att berätta! Det skulle göra mig ondt ehuru ämnet kunde blifva intressant, emedan ett snille ger materialet dertill — denna blefve likväl den sista och liksom i Mozarts bekanta requiem stod jag ensam kvar lyssnande till de försvinnande harmonierna och slutligen med brustet hjerta sjungande min svanesång.

Men du blir helt viss ledsen på mig, jag tycker sjelf att jag måtte synas dig i högsta grad enformig — men hvad skall jag göra? Du sjelf så rikt försedd med intressanta ämnen, är Du icke som af en mäktig besvärjelse bunden vid ett och samma, det du oupphörigen kringgår och vänder på alla sidor? ett ämne öfver hvilket jag tänkt mig trött och kommit till resultatet klara och oomkullkastliga som Euklides — på sin höjd beundrar jag din rikedom på idéer, bilder och färger, men kan väl någon maestro i verlden, vare sig Apelles eller Raphaël eller hvad de än månne heta af de största konstnerna egt eller förbidar med alla nuancer af purpur och guldstoff ur nya och gamla verlden förnya eller återställa det försvunna färgspelet på en fjärils vingar!? — Sägg?

Mätte ditt vistande i Göteborg ha varit både angenämt och nyttigt. — — — Jag borde kanske ha besparat dig detta källriga bref midt under brunnsdrickningen, då det är farligt att bli förtretad. — Farväl emellertid och välkommen! Tänk på den vackra konstellationen Ornen och Lyran.

Clemens ber om sin vördnad — förlåt detta hastigt sammanrafsade bref och tillåt mig alltid med vördnad och tillgifvenhet teckna — Din vän

Vendela.

Tegnér infriar i midten af augusti sitt "vänskapsfulla löfte" att vid hemresan från Göteborg besöka Näsbyholm. Efter hans afresa skriver Vendela Hebbe (d. 20:de aug.):

"Först och främst får jag tacka Tegnér för besöket, dernäst för lånet af Gerda, som dessa dagar hjälpt mig att förmildra saknaden — ehuru du lofvat mig att behålla poemet längre, vågar jag det likväl icke, emedan jag, fastän jag blott genomläst det trenne gånger, börjar kunna recitera ett och annat derur s. t. ex.:

O, mitt sköna barndomsminne,
Hur du gläder än mitt sinne,
Huru dina bilder stå
Skimrande i fjerran blå
Öfver lyckligare parker,
Men jag bor i ödemarker.

— — Hvad du är lycklig, Tegnér — poeter äro halfgudar — de ha blott ett enda

fel — men detta är mycket fult, "söta du." — Äfven om huru Gerda slumrar

"Uti ekens topp som gungar
Något närmre Valhalls kungar"

kan jag ordagrant förtälja. Du ser deraf att fastän jag eljest har svårt att fatta och alldeles icke är "nim" * har jag ändå ett ganska godt minne (n.m.l. efter ordets nuvarande betydelse, den känsla det fordom antyde torde nu lämpligare kunna kallas sinne). — Jag vet ej hur jag skall kunna tacka dig nog för det nöje som detta lån skänkt mig.

Du nämnde om ett andligt tal eller predikan, som du kostat på någon Din schoolman i Wexjö — (jag tror Hr Mellander); som jag icke såg dig uppteckna, det tar jag mig friheten påminna, att du lofvade mig låna detsamma. Äfven fick jag löfte om någonting ännu bättre, som du icke heller anoterade, men hvilket du ändock, eftersom det var en hufvudsak, torde hafva i minnet?!

Jag vill ej skriva rätt långt, ty jag är mycket sorgsen. "Signelill" gråter och klagar — stackars liten! Hon har numera ej sin "morbror" som tröstar henne — får ej leka med den illustra "pepparkakan" på hans rock. Jag längtar att erfara, att du kom lyckligt hem, och att du mår väl — då du frös här om e. m. frugtade jag, att du kunde ha förkylt dig? När du gläder mig med bref så skrif äfven något om Disa — hon slipper väl nu klappa kakelugnen, vill jag tro; hvarje gång du smeker Thildas liten Gerda så tänk på jättedottern i hvars stolta hjerta "naturen och borgluffen tyckes hafva danat gletscher" af teml. djup. Jag längtar att se huru dessa skola bortsmältas — ty bort måste de "naturligtvis" eljest blefve ej ditt poem en — digt. Axel börjar dock rätt vackert i det han som förebud rigtar Evangelii solstråle att verka på iskorpan. — — — Förlåt att jag skrifvit så illa så till styl som concept, men barnen språka omkring mig och stoja så att jag mer än en gång utropat med danske presten "Börn, hvis I vil snakke saa vil jeg tie", men det hjälper ej.

I morgon vill jag börja att öfva mig i tyskan, efter Du ålagt mig det torde det måhända lyckas, åtminstone felar mig icke vilja. — Clemens reser till Göteborg, jag skulle vilja vara med och få se Hilda, men trol. kommer jag ej herifrån.

Nu blir "Signelill" ond på alfvarer — "lambens vrede". Jag måste sluta sedan jag bedt Tegnér någon gång tänka på sin tillgifna "Nieu" Vendela.

Vid denna tid skrifer Tegnér till Vendela Hebbe bl. a.:

— — "Hvar finns åtminstone här på jorden en själ utan kropp och till följd deraf hvar finns en kärlek utan ömma önsknings och begär? Lagg handen på ditt hjerta och säg: har du aldrig erfårit något sådant, då du älskat? Du kan ej neka det, men det är just dessa känslor, som du anser dig böra kväfva. Du sätter kärleken för att få honom rätt ren under luftpumpen, där den stackaren dör på experimentet. Jag erkänner, att en blott och bart sinnlig kärlek, som lefver endast på och för njutningen är djurisk, ovärdig människans högre natur. Men hvilken förnuffig talar eller ens tänker på en sådan. Må vara

Minnesplakett öfver hofsångaren Arvid Ödmann.

SEDAN NÅGON TID ÄR I MARKNADEN utsläppt en minnesplakett öfver hofsångaren Arvid Ödmann, som bekostats af Svenska Numismatiska föreningens sekreterare, grosshandlare Carl Lundström och graverats af artisten Sven Kulle.

Åtsidan framställer sångens gudinna beundrande sångaren, som här afbildats efter marmorbysten i Kgl. Operans foyer och å fransidan framställes han i tvenne glansroller, som Fernando och Romeo. Den behållning, försäljningen af plaketten kan komma att lämna, kommer att öfverlämnas till Operakören och Operabaletten, hvilkas väl låg sångaren varmt om hjärtat.

Ett rätt afsevärdt antal sådana plaketter är redan såldt och det vore önskligt att sångarens många beundrarinnor och beundrare i stor utsträckning köpte plaketten, som tillkommit för att hedra minnet af en sångare, som i en så lång följd af år var en af de främste vid vår operascen och skänkt så många tusenden så mycken njutning med sin fagra sång.

Plaketten kostar i brons kr. 7: — och i silfver kr. 22: 50; rekvisitioner insändas till Carl Lundström, postadress Stockholm 7.

att kärleken ej saknar sin tillbörliga portion af sinnlighet, men behöfver den därför sakna all högre ideel lyftning. Hvaraf kommer det sig, att jag i de vackra människkvällarna vi nu haft gått omkring och svärmat för dig och undrat, om icke våra blickar möttes i fullmänen och skickat dig tusen helsingar med stjernorna i norr, de rena, de strålande kärleksbuden. Tro mig, det faller i alla ej alldeles råa sinnen ganska mycket månsken i kärlekens purpurrodnad. — — Napoleon sade: dans l'amour, comme dans la guerre, il faut enfin venir au corps. Ja, visserligen, men om njutningen är nödvändig för kärleken, så är hon dock ingalunda det enda eller ens förnämsta deri. Hon är jorden hvori blomman växer. Tar du alldeles bort jorden, så dör blomman ut, ty roten förvissnar. Men roten är icke

Ålandsdeputationen, som uppvaktat konung Gustaf med en vädjan om Ålands återförening med Sverige. Från vänster: Johan Eriksson, Johan Jansson och Carl Björkman. Stående: Emil Nordström och Erik Karlson. O. Ellqvist foto.

det skönaste. Det skönaste är blomkronan med sitt färgspel och blomdoften med sin eteriska ånga. Likaså ligger kärlekens högsta charm, åtminstone för alla bättre organiserade sinnen i öfvertygelsen att vara älskad af ett kärt väsende.

Den 30:de aug. skrifer Vendela Hebbe:

"Tvenne bref har jag haft nöjet mottaga från Tegnér, det är för att tacka för såväl dessa som för böckerna, på hvilka jag sänder förteckning, som jag nu skrifer, fastän jag är oviss om mitt bref framkommer före Din Blekingeresas; jag tackar dig för den souvenir jag genom Disas bemedling erhöill! Tusende skulle önska att ega ett sådant minne af dig — deremot ber jag dig, att om efter några år din blick händelsevis skulle falla på den jag nu sänder Dig, der han ligger gömd och glömd i någon skräplåda bland hundrade och en dylika, Du då "värdes" ihågkomma, att du begärdt den, och måtte inom dig ingen föreställning om egenkärlek hos den som uppfyllt din önskan uppstå, och blanda sig med det ironiska löje hvarmed du utan tvifvel besagda tillfälle torde betragta hela boutiquen — denna consideration är så mycket billigare som det verkl. är första gången jag begärt eller bortgifvit någon souvenir — en enda hårlock har jag förut som är silfverhvit och den har jag klippt på "bleknad panna".

Då jag började mitt bref uppslog jag Byron för att se hvad måtto slumpen ville gifva mig i hand — jag träffade detta till the Bride of Abydos.

Had we never loved so kindly,
Had we never loved so blindly
Never met or never parted
We had never been broken-hearted.

Hvad säger Propheten Esaias om det? Jag begriper i sanning ej hvad för en andlös, stenhård varelse Byrons fru, den der Mary Milbank varit som kunde öfverge honom och förblifva kall och oförsonlig vid hans "Fare thee well". Moore säger någonstades om Byrons sångmö, att hon bor gärna bland hjertans ruiner, på orter, hvilka känslans eld förstört, liksom kastanjeträdet som vexer på en vulkanisk jord och trifves der hvarst passionens brand lemnat sitt spår.

Du begär några fragmenter ur mitt hjertas dagbok. Har jag icke en gång för alla bigtat för dig. — Skrif stundom till mig, hur och hvad du vill — hvarföre skulle du förstålla dig? En sådan der provisionel omvändelse är icke mycket värd — det är bokstafvens och ej andens — "men det säger jag dig" först och sist, att det är det där lilla serafväsendet, som du så vackert beskref för mig som jag håller af, och alldeles icke det i kaftan och krachan.

Dina små "systerdöttrar" helsa; "Signe-lill" (som alltid flickor) är mycket snällare än din Henric, ty hon går allaredan och har blott ett år på nacken.

Lycklig resa, Tegnér! Och välkommen åter — och då, skynda att väcka Gerda, som nu tyckes mig böra vara fullsöfd, och rusta ut Axel till Frankrike. "Söta du", vig ingen kyrka nu mer, förrän du vigt Gerda till himmelens och Axels brud beder Vendela.

I nästa vecka kommer jag trol. att resa till Jönköping, men det skall ej göra något afbrott i mina tyska öfningar, det har jag föresatt mig. — Tyskan är ett svårt språk?

(Forts.)

* En lock af Tegnér's hår.

H. D.—B.

* Småländskt uttryck som torde kunna öfversättas med "snartänt." H. D.—B.

Pa badstranden. * Skiss af Anna Levertin.

SOLEN STOD I ZENIT. BADTALTEN kastade endast helt korta, sneda skuggor öfver den af heftan hvitglödande sanden mot hvilken Atlantens azurblå oändlighet slog upp små gnistrande vattenkaskader. Det var ebb. På den krusiga, våtblänkande hafsbotten, som blottad sträckte sig en kilometer bortåt mellan djärfva klippformationer, sprungo halfnakna småtingar omkring som amoriner med sina små häfvar, i hvilka de uppsamlade råkor och sjöborrar, och hvarje gång en högre våg smekte öfver deras bara ben, uppgåfvo de gälla rop af hänförelse och fasa.

Långt bort på en udde under ett rödt och gult solparasoll saft en bretagniska och skötte ett lindebarn. Dess ljusduniga hufvud lyste som en gyllene gloria mot ammans svarta dräkt, medan vid hennes fötter dásade en svart dogg med utsträckt, röd tunga.

För resten var stranden som utdöd. Inga badare syntes till, inga promenerande, och inga röster hördes glamma inom tältens brokiga skyddsdukar.

Afven i de Brés' rymliga fält härskade mot vanan en fullkomlig tynnad. Men så hade också familjens pratsammaste medlem, pappa själf, en rik godsägare från trakten, rest in till Paris för att hämta fideikommissarien, som kom hem på permission. Friherrinnan de Bré, en behaglig dam med ett fräscht ansikte inramadt af ett i förtid grånadt hår, saft nedböjd öfver sin slickning som om hon arbetat för styckebetalning, och dottern Marcelle roade sig med att låta den heta sanden glida mellan sina mjuka, korta fingrar. Då friherrinnan ett ögonblick kom att titta upp från arbetet, fick hon syn på dottern, som saft i själfva fältöppningen i sin svarta baddräkt, och utbrast:

— Men kära Marcelle, hvarför går du inte i vattnet?

Marcelle fick en sötsur min på sitt brunbrända ansikte, sträckte på sina fina, runda lemmar som en katt, och svarade:

— Det är ingen som badar.

— Där ute går ju Leclaires...

— Asch, bara småttingarna... vattnet är för lågt ännu. Jag väntar till kusinerna komma.

...Mamma kan inte tro så rolig Charles är i vattnet. Han frustar som en automobil och dyker och simmar på rygg. Det har han lofvat att lära mig också.

— Ja, men det dröjer nog innan de komma ner.

— Det gör ingenting. Det är så varmt i dag.

— Du gör inte ett skapandes grand hela dagen, Marcelle! Du borde öfva dig på pianot, måla och rita... eller arbeta.

— Ack, mamma stickar för oss bägge... Jag undrar just hvad din fånge gör af alla strumpor och yllehalsdukar och maggördlar och yllevästar som han får... Han kan nog börja en liten handel.

— Så du pratar. Så olyckliga som de arma äro i fiendeland, är det väl om de åtminstone inte behöfva frysa och svälta...

— Nej, det gör inte din... Han är väl den ende i hela Bochland, som kan skaffa sig magkatarr af förätning. Gåslefvapastej hvarje vecka är inte bra för matsmältningen... Jag hatar för resten att slicka.

— Hvad tycker du egentligen är roligt?

— Att ligga på rygg i den varma sanden. Eller hellre på magen och sträcka ut armarna så här — — Då får man hela famnen full. O, hvad det är skönt att lefva!

Mot sin vilja smålog friherrinnan och kastade en beundrande blick på sin sextonåring,

där hon låg som en stor groda nergräfd i sanden, men suckade, då hon i detsamma varseblef kapten Lanvin, som kom ut från grannfältet och styrde sina steg mot byn.

— Nej, mamma, jag skulle inte kunnat gifva mig med honom, så hjälte han är! sade Marcelle och skakade energiskt på hufvudet så att en ljus hårslinga kröp fram under den svarta badmössan. — Jag tänker alltid på det lutande tornet i Pisa då jag ser honom... Och då hans fru håller honom under armen, är jag rädd att de ska ramla omkull bägge.

— Fy så du talar! Tänk om olyckan skulle drabba din bror... Den stackars Lanvin blef sårad i Champagne. Hans ena lunga, skuldra och så godt som halfva bröstet är borttagen...

— Och ena örat och kinden... När man själf är hel, Marcelle spände hvarje muskel i sin unga lekamen, måtte det vara förfärligt att få en man som nästan bara har ena sidan kvar. Skulle mamma velat att jag gifv mig med honom?

— Det är inte tal om giftermål då man är sexton år. För resten blir du nog aldrig gift utan får krypa i Sainte Catherines mössa. Det arma Frankrikes söner förblöda i detta gräsliga krig.

— Jag får väl ta en amerikanare då. De ä så stilig... och deras fruar göra inte annat än äta konfekt och få köpa hvad de kunna hitta på. Det har jag hört.

— Låt nu dina giftermålstankar fara — jag hoppas det ej är Charles, som sätter dylika griller i hufvudet på dig — och låt oss gå in och prata lifet med fru Lanvin, som är ensam.

Stickande reste friherrinnan de Bré sig upp ur den låga fällstolen och gick in till grannfältet, följd af sin dotter, som kastat en hvit badkappa öfver sina bruna axlar.

— God dag, fru Lanvin, hur står det till? frågade friherrinnan med moderlig stämma. Jag såg att kapten gick ut och tänkte att vi kunde sitta och prata en stund samman.

— Så snällt att tänka på mig, utbrast fru Lanvin. Jag trodde nästan att jag var ensam i denna värme på hela stranden... Jag är nämligen en riktig ödla, kan aldrig få det för helt.

— Det är som Marcelle!

— Slå er ner, uppmanade fru Lanvin.

Friherrinnan de Bré placerade sig i en korgstol, medan hennes dotter satte sig på marken som en turk med korsade armar och ben.

— Så fint här är, tyckte Marcelle. Blommor på bordet!

— Ja, det är min man som saft dit dem, svarade fru Lanvin med ett vackert leende. Det är vår bröllopsdag i dag... Vi ha varit gifva ett år.

— Mamma, har inte fru Lanvin förtjusande ögon? De ä som svarta penséer... Tänk att fru Lanvin gifte sig... ja jag menar —

— Marcelle vet inte hvad hon menar, afbröt friherrinnan ifrigt. — Hvilken vacker medaljong! Den har ni ej haft på er förut, tror jag? Så bra den tar sig ut mot den blå dräkten...

— Men hvad står det på den hvita emaljbottnen? undrade Marcelle.

— Jo, det ska jag säga, Marcelle lilla, sade fru Lanvin och hennes mörka ögon fingo en djupare glans, det står på arabiska:

— I dag. I går. I morgon. Alltid. — Det är min devis.

— Hur så? frågade Marcelle med uppspärrad blick.

— Jag förstod mycket väl att Marcelle nyss

menade... hur jag kunde gifva mig med Raoul?

...Det kunde min far heller inte begripa. Jag var hans ögonsten, hans enda flicka... Men mamma däremot stod på min sida, fast äfven hon var orolig för min framtid. Men själf var jag det aldrig.

— Berätta alltsammans, sade Marcelle med bedjande stämma.

— Jo, Raoul och jag voro förlofvade sedan ett halft år tillbaka då kriget bröt ut. Han var då löjnant vid ett regemene, som var förlagdt i den stad i Tunis där vi ha' vår villa, och han blef snart daglig gäst i vårt hem... Han tog mig genast med sin glädthet och friskhet. Han var den bästa ryttaren och sportmannen på hela regementet... Mina föräldrar voro icke för partiet, dels därför att jag skulle komma att bo i Frankrike, dels därför att Raoul icke hade någon förmögenhet. Hans far är bretagnare, bor för resten i Quimper, där han har en advokatbyrå. Det är därför vi ä' här. Raoul älskar denna frakt och tar sig med hvar dag, eller hur?

— Underbart alldeles så han tillfrisknat på dessa veckor! svarade friherrinnan.

— Vi äro så lyckliga här.

— Hur var det vidare? frågade Marcelle ifrig som ett barn som lyssnar till en saga.

— Jo, så kom kriget, och vi skildes med löftet att vänta på hvarandra. Så ung och tanklös jag var, kände jag att det löftet var för lifvet. ...Första tiden kommo brefven ganska regelbundet. Men så blef det tyst. Inte en rad månad efter månad. Det var förfärligt! Jag lärde mig känna kärlekens ångest...

— Stackars liten, sade friherrinnan och klappade sakt hennes hand.

— Efter sexton månader kom några otydliga rader från Raouls hand, fortsatte fru Lanvin. Han hade blifvit sårad och sedermera förd till Tyskland. Efter två år blef han hemskickad.

...Från Bretagne kom det första långa bref i hvilket han berättade om alla sina lidanden. Hur han blifvit opererad sju gånger, hur han legat månad efter månad på sjukhus i Saint-Quentin, den ende franske officeren bland alla tyskar, som han dödligt hatade och hvilkas språk han ej förstod och hvilkas mat han ej kunde äta utan vämjelse!... Hade icke några af stadens fruar burit till honom föda, hade han väl strukit med så svag som han var. Men viljan att lefva hade han... för mig. — — Förutom egna lidanden kom hans oro för de sina och för mig. Han fick inte tillåtelse att sätta sig i förbindelse med oss så länge han var i det af fiender ockuperade Frankrike! Till sist kom dock förlösningen. Efter en tio dagars resa under de vidrigaste förhållanden var han åter fri. Men det dyrbaraste en människa äger, hennes hälsa, hade han förlorat.

— På samma gång han skref detta långa bref till mig, fortsatte fru Lanvin med darande stämma, skref han till min far och löste mig från mitt ord. Han ville inte binda en ung kvinna vid en sjukling — om jag inte själf fordrade det. Han har sedan tillstått för mig, att han aldrig under hela sin pinotid känt sig så olycklig som i väntan på svaret.

...Jag bara grät och grät. Pappa ville öfvertala mig att sända tillbaka ringen, men jag ville inte. Det var för grymt. Till belöning att han offrat sitt lif för fosterlandet, skulle han bli beröfvad hela sin lycka. Ehuru jag då ej förstod kärlekens väsen som nu, så visste jag att jag höll af honom för mycket, beundrade honom för högt för att låna mig till ett så egoistiskt steg. Mamma tyckte

lyckligtvis som jag. Pappa gaf med sig till sist och skref och bad Raoul komma — —

— Jag glömmor aldrig det ögonblicket! Fru Lanvins ögon fylldes af klara tårar och Marcelle snyftade högt af sympati.

— Jag stod på balkongen och väntade honom som så många gånger förr... När jag fick se hans lutande gestalt komma gående mellan palmernas stammar, trodde jag att jag skulle svimma. Benen veko sig under mig, och jag måste ta' tag i räcket... Visserligen hade han sändt mig sitt porträtt, men den stackars gossen hade tagit sig från sin bästa sida. Så vanställd och sjuklig såg han ut! Det kan inte jämföras så mycket friskare han är nu.

— Lyckligtvis kunde jag dölja mina känslor för honom, och efter några dagar fann jag mig i förändringen, ja, jag kände en sådan ömhet för honom att mitt hjärta ville brista.

— Efter en månad gifte vi oss. Bröllopsdagen var förfärlig. Föräldrarna gräto och mina småbröder med. Dels för skilsmässan, dels för den farliga sjöresan vi skulle företaga under nuvarande riskabla förhållanden... Första tiden i Frankrike var heller inte lätt. Jag hade aldrig varit ifrån de mina, och Raoul var så klen och så nervös i sin oro att jag skulle sakna hemmet.

— Kära barn, mumlade friherrinnan deltagande.

— Ja, skraffade fru Lanvin, någon honungsmånad, som engelsmännen kalla det, var det ej — men med hvar dag som går bli vi lyckligare och lyckligare... Och får jag bara behålla honom, så vill jag inte byta mitt lif med någons under solen.

— Marcelle! Marcelle! Hvar håller du hus! ropade en pojkröst i målbrottet.

Marcelle svarade med att draga fältduken åt sidan och klifva ut i det strålande solskenet, sedan hon slagit sina bara armar om fru Lanvins hals och kysst henne på bägge kinderna samt ropat åt friherrinnan de Bré:

— Mamma, du måste lofva mig att jag får gifta mig med en krigsinvalid.

— Är du där, skrek kusin Charles, som kom springande uppför stranden med en sandig, kort badkappa vårdslöst kastad om sin skrangliga figur i randig simdräkt och från den svarta pannluggen droppade vattnet ner på hans fina buktade näsa. Efter honom hack i häl följde hans bulliga syster Madeleine.

— Vattnet är varmt som buljong, Marcelle! gallskek han änyo, som om han varit på många mils afstånd. — Jag var i ett slag för att känna för dig.

De bägge syskonen togo henne i hvar sin hand, och alla tre rusade ner mot de glittrande vågorna.

Intet är så skiftande som ett kustlandskap. Under loppet af en timme hade det helt och hållet förändrat utseende. Hafvet, som i stora, mjuka böljeslag kom indrivande, hade sopat bort hvarje spår af den blänkande lerbottnen och klipparmarna, hvilka omslöt den stilla bukten, voro försvunna. Endast långt ute till hafs syntes här och hvar några låga stenformationer. Och flodvattnets brusande stämma hade lockat ner stora skaror af glada, badlystna människor till den nyss så öde stranden.

I själfva vattenbrynet stod en ring unga

flickor iförda brokiga dräkter och badmössor. Med jubelskrik mottogo de de sköna duscherne, som sköljde öfver deras unga kroppar och stänkte sitt hvita skum upp i deras skraffande ansikten. Manliga djärfva simmare dök upp och sjönko ner bland de höga vågkammarna. En familj vandrade ut i vattnet. Först pappa, lång och senig, så mamma, liten och rund, och efter henne tre små kycklingar i gula simdräkter... Och bland badtälten och ute på sandstranden vimlade det af bara lemmar, hvilka lyste i det grella solskenet. Allt andades lif, lust och hälsa.

Kapten Lanvins uniformsklädda gestalt stack plötsligt upp på den slingrande stigen, som mellan gröna backar förde till byn. Han var ännu långt borta, men i den genomskinliga atmosfären mot den klarblå himlen tecknade sig hans lutande silhuett med förfärande skärpa. Det var som om han icke orkade bära upp alla de ordnar, som prydde hans vänstra, hans sårade sida.

— Där kommer Raoul! utbrast den unga frun. Han ser friskare ut, inte sant?

— Jo visst, sade friherrinnan ifrigt.

— Ibland skrämmar mig det allvar som kommit på min lott, sade fru Lanvin drömmande som om hon talat för sig själf. — Jag tycker det är en evighet sedan jag var en sorglös ung flicka som Marcelle — och det är bara tre år sedan... Men hvad framtiden än må ha i beredskap åt mig, är jag lycklig att jag icke vikit från mitt ordspråk, sade hon sakt och förde sin smala hvita hand till medaljongen, på hvilken stod att läsa med arabiska bokstäfver orden: I dag. I går. I morgon. Alltid.

DA ÄR 1908 EN STATENS SAMSKOLA I Trelleborg började sin verksamhet upphörde Trelleborgs privata elementarskola för flickor efter att ha ägt bestånd i 36 år. Denna 8-klassiga flickpension grundades år 1872 af fröken Charlotte Jönsson, en kvinna med mindre vanliga mänskliga och pedagogiska egenskaper. Hennes personlighet satte också så helt sin prägel på läroanstalten, att denna i dagligt tal alltid benämndes rätt och slätt "fröken Jönssons skola".

Mårdagen den 28 sistlidna januari fyllde fröken Charlotte Jönsson 70 år, och med anledning häraf hade forna elever i tacksamhetens och minnesgodhetens tecken från när och fjärran samlats till en hedersfest för den gamla afhållna lärarinnan, som hyllades med tal och blommor och telegram i mängd, hvarförutom en större penningssumma öfverlämnades. Allt vittnade om det beständande värde de impulser och den fostran haft, som på sin tid kom eleverna i "fröken Jönssons skola" till del.

Ur skolans historia torde några data i all korthet förtjäna att anföras. Den grundades, som sagdt, år 1872 och förestods också under hela sin tillvaro af stiftarinnan, med undantag för läsåret 1878—79, hvilket hon helt ägnade åt studier i Paris och London.

År 1896 beviljade Trelleborgs stadsfullmäktige på framställning af trafikchefen Knut Sjöblom på skolan ett understödsbelopp af 500 kr., hvilket anslag sedan år för år förnyades. Fr. o. m. 1900 erhöll skolan motsvarande belopp af staten och 1903 fördubblades båda dessa anslag. År 1898 infördes i skolan läroämnet Huslig ekonomi, och för uppehållande af undervisning i detta ämne erhöll skolan ett stadsbidrag af 150 kr. för åren 1900—02, ett liknande af enskild donator för läsåret 1902—03; samt fr. o. m. detta år 150 kr. årligen både af staden och staten.

Det är icke utan vemod jag tänker tillbaka på fröken Charlotte Jönssons flickpension. Och det vemod många i likhet med mig torde erfara är icke det vanliga blida vemodet öfver något gammalt ofullkomligt, som fått maka åt sig för modernare och lifsdugligare element, det är fastmera ett vemod, hvari mängder sig känslan af att det gångna ej fått något bättre i stället.

Ty därom torde meningarna näppeligen vara så synnerligen delade, att den fostran och bildning de unga flickorna erhöilo i de gamla 8-klassiga flickpensionerna var af en för deras kvinnlighet värdefullare art än hvad som kan bjudas i den nymodigare skolforn, där flickan och

Kvinnoporträtt till dagskrönikan.

Charlotte Jönsson.

Helesine Ljunggren.

gossen bänkas om hvarandra och där — det lär nog ändå bli ofrånkomligt — den största vikt kommer att läggas vid gossens fostran. För dem, som innerligt önska, att kvinnorna i främsta rummet måtte få vara och förbli kvinnor, för dem innebär de gamla flickpensionernas utdöende en gifven och allvarlig förlust.

Hvad "fröken Jönssons skola" och ej minst just den för sina pedagogiska och mänskliga uppgifter varmt hänfödda föreståndarinnan själf utträttat i Trelleborgs samhälle under de 36 år hennes skola ägde bestånd, det måste förvisso betecknas som en kvinnlig kulturgärning af odisputabelt värde. På sin 70-årsdag fick hon också från hela samhället mottaga många värdefulla bevis på den erkänsla och vördnad hon så väl gjort sig förtjänt af.

G. P. Quist.

DEN 9 FEBRUARI ÄR HELESINE LJUNGGRENS födelsedag. Hur många somrar hon sett svinna sedan hon första gången skådade dagens ljus bryr ingen sig om, ty när hjärtat är ungt och sinnet förnöjsamt håller man sig alltid ung. Hur långtade man icke — för en del år sedan — under många kulna vinterstunder till denna viktiga februaridag! Då blef det vår, då visste man att en originell och spännande fest skulle äga rum i det gamla förtjusande hemmet vid Mårtenstor-

get i Lund. Hur var det möjligt att icke ha roligt då den unga värdinnan, med sin själ af eld, sin lifliga fantasi, sin sprudlande kvickhet och fyndiga humor satte lif och fart i allt man företog. An intogs man i hemlighetsfulla ordenssamfund, där den heliga Vestas eld flammade på ett underligt alfare, än utfördes charader, då såväl Beethoven, som Schiller och Shakespeare icke tvekade att blanda sig med gästerna, än spelades någon liten fin outgifven teaterpjäs, däri värdinnan alltid, till följd af omständigheternas makt — kanske också de andra kvinnliga artisternas prestationsförmåga — måste uppbära hufvudrollen och är — last but not least — ägnades aftonen åt studiet af våra stora diktares verk. Man gick därför ett grand rikare i anden än man kommit; en ädel tanke, ett högstämmt ord hade stannat kvar i mottagliga unga sinnen.

Så firades den 9 febr. för auld lang syne. Nu sker det något annorlunda, men säkert på ett sätt som står öfver det alldagliga. I den lilla hemtrefliga våning, som Helesine Ljunggren tagit i arf efter sin vittre fader, råder alltjämt en fläkt af poesi och en hjärtlighet som för den besökande verkar oändligt uppfriskande. Man tages emot med öppen famn, man bjudes på tårter och småbröd bakade af värdinnans egna små fingrar "som snön att förblinda" och framför allt får man smaka härliga päron plockade i hennes egen murgrönsprydda trädgård.

Alltifrån den tid då Helesine Ljunggren var barn, med två skälmska vetgiriga ögon och två långa glänsande hårflåtor, till den dag som i dag är, har hennes lif varit arbetsamhet och ansvarskänsla. Redan vid 17 års ålder började hon plugga vetande i små flickors hjärnor och ännu fyller hon med största heder sin plats som lärarinna vid Högre flickläroverket i Lund. Med sin rika intelligens hjälper hon ungdomen att fatta det tyska språkets invecklade sammansättningar, och lär dem sy och brodera så som blott en f. d. elev i Eggertzska pensionen är i stånd till.

Brodez, brodez toujours, säger ju Roxane till sin älskade och som vi alla veta kan Helesine Ljunggren broderandets fina konst bättre än de flesta...

Många äro de vänner — när och fjärran — som den 9 februari tänka på Helesine Ljunggren. De önska henne frid och trefnad under kommande år, och de önska henne ett hjärtevarmt lycka till på födelsedagen.

LADY LEILA.

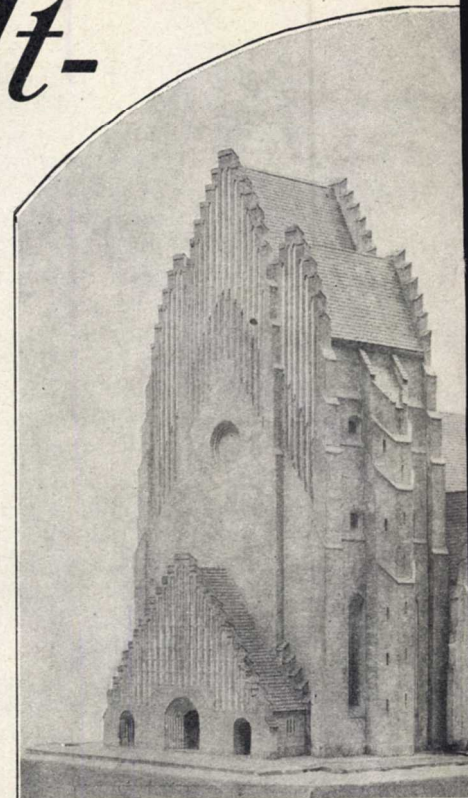

Danskt konsthandt-

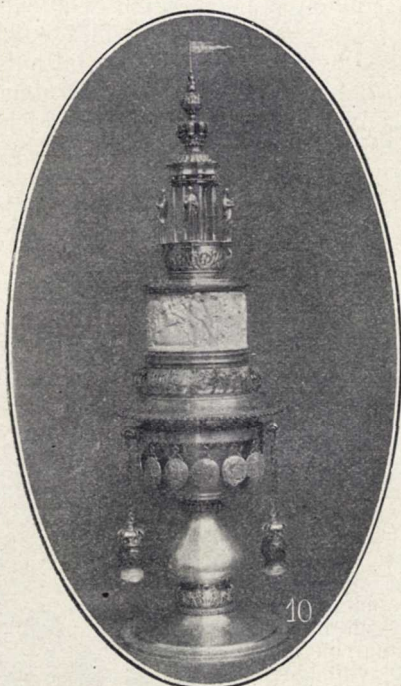

1

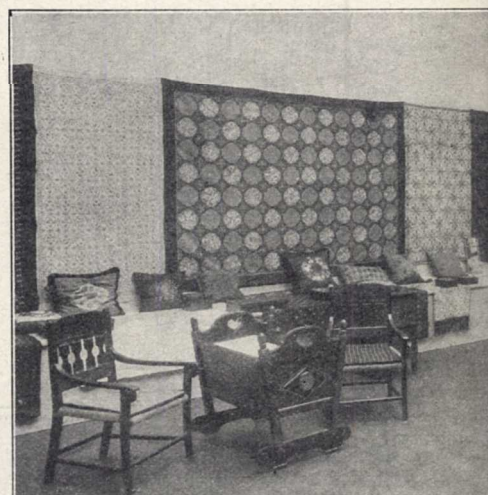
DET SLÅR EN FLÅKT EMOT en af den danske Hygge, detta begrepp som innefattar både frefnad och kultur och som vi sakna motsvarighet för på svenska, då man träder in i den stora utställningen för danskt konsthandtverk i Liljewalchs konsthall. Bland de vackra silfverarbetena och keramiken i skulpturhallen har man redan en förnimmelse af de danska hemmens sunda, kraftiga kultur och intrycket blir starkare, då man fördjupar sig i rumsinteriörer. Bland de originella saker, som finnas här må framhållas arkitekt Jens Møller Jensens musikrum i blått, svart, guld och rödt. Till de klart röda väggarna står den målade möbeln i svart och blått alldeles förvånande väl, och de förgyllda, rikt skulpterade hylorna ge glans åt den eljest kanske något tunga interiören. En annan intressant skapelse är ar-

4

10

1. Inredning till konsthandel af ark. K. minneskyrka af ark. P. V. Jensen-Klint. 3. från Bing & Grøndahl, utförd af fröknar Fanny Garde. 5. Från ark. Møller Jensen hamn. 6. Keramik från Bing & Grøndahl Bregnø. 7. Musikrum af ark. Møller-Jensen mitterade. Från vänster till höger: arkitekt Rosen, ark. Jens Møller-Jensen, kommissarie fred Dragstedt. 9. Interiör af Carl Bruhl välkomma, komponerad af prof. Anton Rosen Skovgaard.

7

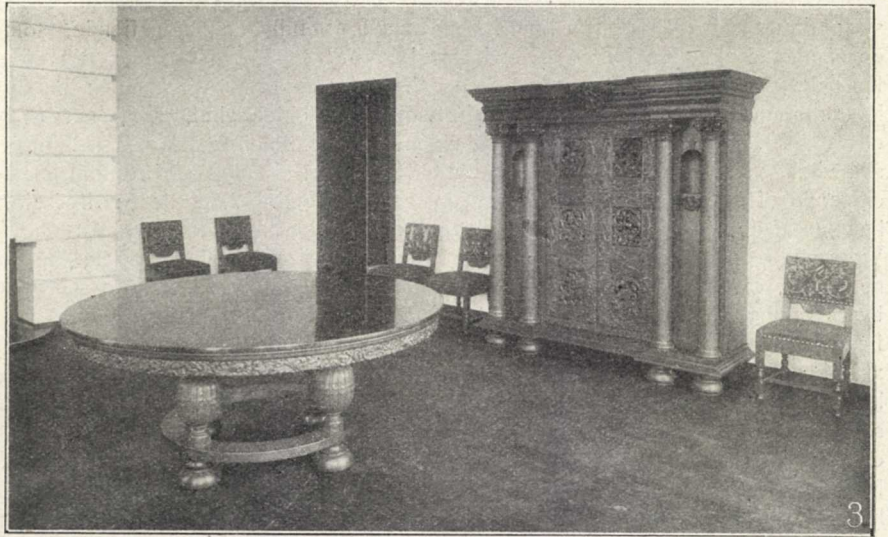

verk hos Liljewalchs.

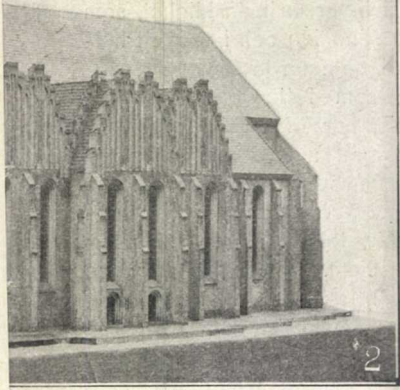
Arkitekt Korre Klints inredning till konsthandel i naturfärgadt mahogny. Arkitekt Møller Jensens berömda skola för konsthandtverk i Köpenhamn har fått ett rum för sig och detta med rätta, ty den har många intressanta saker att bjuda på. De danska allmogeväfnaderna ha liksom de svenska utgjort förebilden för Dansk Husflids Vævestues utställning.

Keramik och silfver äro sedan gammalt det danska konsthandtverkets skötebarn. Vi meddela här en afbildning af professor Anton Rosens för Köpenhamns slaktärelag komponerade välkomma, en praktpjäs och ett godt prof på konstskicklighet.

Bland keramiken från Bing & Gröndahl märker man Kai Nielsens figuriner i mjukt hvitt och professor Hans Tegners vackra vaser efter gammal god 1700-tals tradition, men ändå fullt själfständiga skapelser.

3

2

5

1. H. Klint. 2. Modell till Grundtvigs interiör af skulpterad ek. 4. Keramik af E. Hegermann-Lindencrone och skola för konsthandtverk i Köpenhamn af prof. Hans Tegner och J. J. Jensen. 8. Utställningens danska kommission af Paul Baumann, ark. prof. Anton Rosen, ark. Rasmus Berg, hofjuvelerare Alner. 10. Köpenhamns slaktärelags välkomma. 11. Kartong till gobeläng af

6

8

9

Spalten om böckerna.

HUR KRIGET AN VAXLAT OCH MED DET sympatierna och antipatierna hos de neutrala för de sammandrabbande folken — ty i sina känslor finns det väl ingen något så när vaken och medlevande människa, som kan förhålla sig neutral — ett är visst: ingen nation har högre än den franska väckt vårt deltagande, emedan detta folk är det enda af germanernas fiender, som synes föra kampen af de minst själfviska bevekelsegrunderna. Vidare klappa våra hjärtan varmt för fransmännens öde, emedan de alljämt äro ett kulturfolk, hvars odling kan liknas vid befruktande Nilvägor för hela världens civilisation. Ingen af de landsdelar krigets obarmhärta gissel piskat sönder torde väl heller kunna göra ett mera gripande intryck än det förhärjade Nord-Frankrike, där icke blott de tusentals byarna och gårdarna blifvit ruinhögar och dess bebyggare flyktingar i eget land, utan minnesrika gamla städer med oersättliga kulturvärden förintats.

Men den franska anden är icke blott stark inför pröfningen, han är också sublim inför olyckan.

Ett utslag af upphöjdheten i franskt sinnelag möter en hos den franske författaren Henri Barbusse, hvars bok Elden. En halftropps dagbok, två delar, är en af de märkligaste och mest objektiva krigsskildringar, som utkommit, en nutida liad om ett folk, som med stålhardt mod och okuflig offervilja kämpar för sin existens.

Det är skyttegrafvarnas lif författaren skildrar, men han gör det icke i egenskap af utsänd reporter, hvilken bekvämt susar fram i en officersbil bakom linjerna och hastigt nedtecknar sina intryck, utan i egenskap af soldat, en af de hundratusen jordkrypande hjälparna, som månader igenom utstå krigets alla faser, lefva i smuts och köld, i mörker och fukt, vada i likhögar och ruiner, hvarje stund ha döden till kamrat, sofva i gyttjan, äta i mulen, bli sårade och amputerade i hemska jordhålor, hvilkas väggar och tak plötsligt braka samman af exploderande projektiler, som kasta sitt hemska sken och sin giftbemängda rök ned i detta underjordiska helvete.

Det kunde ligga nära till hands att författaren lät sin framställning fär-

gas af chauvinistiska tirader och af hätska utfall mot den fiende, som trasar sönder hans land och bereder det så mycket lidande. Men som nyss nämndes: boken är skriven med en objektivitet, som måste kallas beundransvärd. Intet hat spåras i skildringen, den är enbart berättande, och berättelsen har mästerverkets prägel. Alla dessa trofasta, resignerade, tappra poiluer, än naiva och muntra som barn än bragta till förtviflan, än stoiska, än morska och kamplystna, äro skildrade alldeles som de

gå, stå, tala, tänka och handla. Författaren besjålas af en oändlig sympati med deras öde, men med äkta franskt kynne undviker han all sentimentalitet. Hans bok utgör emellertid en skarp förkastelsedom öfver kriget och som argument stå de otaliga scenerna från skyttegrafvar, stormningar, patrulltjänster och först och sist de kämpande offrens lidanden och död "på ärans fält." Hvarje kapitel i denna mästerliga krigsmålning är ett hjärtas skri öfver en mänsklighet, som förgäfit sin gudomliga sändning och i vanvett håller på att själfmörda sig.

Elden, som fått Goncourtakademiens pris, har öfversatts till svenska af lektor Hugo Hultenberg, hvilken synes på ett alltigenom skickligt sätt löst den svåra uppgiften att tolka skyttegrafvarnas säregna idiom. Boken är utgifven på P. A. Norstedt & Söners förlag och kostar 11 kronor.

En annan krigsskildring från samma förlag är På nära håll af Anna Leverfin (pris 5:50). Den svenska författarinnan har själfallet gripit sig an med uppgiften mera journalistiskt och i en följd af korta, ledigt och åskådligt skrifna kapitel redogjort för sina intryck från en resa genom de delar af norra Frankrike, där bataljer utkämpats och blomstrande samhällen delvis lagts öde.

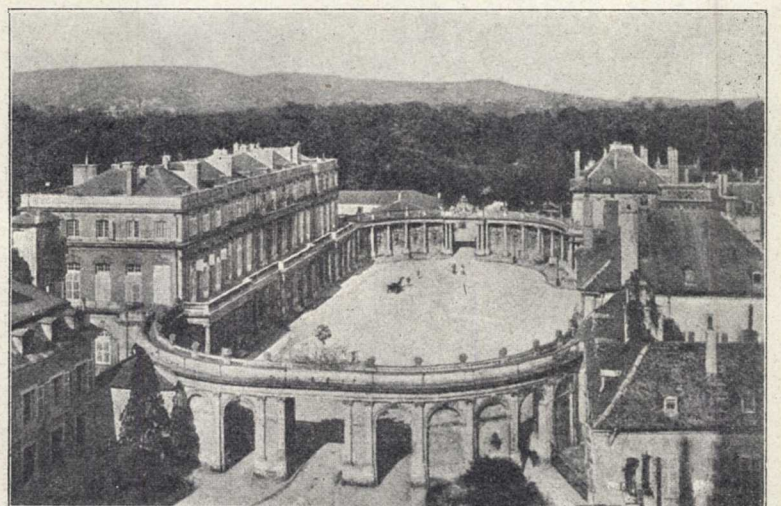
Vi besöka med henne som ciceron det vackra Nancy, hvars rokoköns kriget förvandlat till en dyster härd för sjukdom och jämmer, vi få deltaga i julfirande i Reims, kröningsstaden, hvars härliga katedral grymt sårats af tyska granater, Verdun och Noyon ägnas ett par intressanta kapitel, likaså kuststäderna Boulogne och Calais, där luftvapnen och engelsmännen ha huvudstationer. Kapitlet Bland österlandets söner är ett intagande kabinetsstycke midt i krigets kärhet, där författarinnan med graciös penna skildrar en ung fransyskas samtal med de hemsjuka krigarna från palmernas och öknarnas land. För öfrigt får boken mycken omväxling genom rörande och egendomliga episoder, som stå i sammanhang med krigshändelserna och hvilka författarinnan förstått att återge med en stilens fina charme, som röjer

Marskalk Joffre och general Détain.

Franska truppernas intåg i Noyon.

Place de la Carrière i Nancy.

hur besläktad hon känner sig med franskt väsen. Boken är illustrerad med några väl återgifna fotografier. Som ett rikt urval sådana stod förlagsfirman till buds, har Idun välvilligt satts i tillfälle att här återgifva några prof.

När sekeldagen af Z. Topelius' födelse helt nyligen högtidlighölls i vårt land, började från Albert Bonniers officin utgifvas en jubileumsupplaga af Fältskärns berättelser, som utan tvivel skall bli välkommen för läsvärlden. Ty evigt ung är denna historiska berättelsecykel från svenska och finska storhetsdagar och hvarje ny generation svenskar skulle förvisso känna sig ha gått miste om stora värden för sitt fantasilif, därest icke fältskärn och hans hjältar finge rycka dem med sig in i sitt strålande äfventyrrike.

Utgifvandet af denna jubileumsupplaga, som illustreras med samtida historiska bilder — enligt samma förträffliga princip, som förlaget förut tillämpat i den nya upplagan af J. M. Crusenstolpes "Morianen" — sker i fem cyklar, hvardera innehållande tre böcker. Den nu utkomna första cykelns första bok kostar 3: 50.

Tidskriften Ord och Bild inleder sin tjugusjunde årgång med ett januarihäfte, hvars innehåll väl får anses signalera tidskriftens typ för det nya året. Ej en hårsman prutar Ord och Bild af på sitt sedan gammalt gedigna program, ej ett ljud af dagtingan med en mindre kultiverad smak låter den undfalla sig. Och denna dess fasta hållning är glädjande.

Häftets introduktion utgöres af en träffande och fördjupad skaldekaraktäristik, "På Talis Qualis 100-årsdag" af Ruben G:son Berg, Ivar Tengbom skriver orienterande om Svenska slöjdföreningens hemutställning; vidare har Gustaf Upmark en artikel om Ferdinand Bobergs monumentalverk "Svenska bilder", professor Esaias Tegnér är föremål för en fin essay af Axel Möberg och Carl G. Laurin låter representera sig genom en af sina spirituella och instruktiva teateröfversikter. Men detta är ändå icke allt, som häftet innehåller. Det finns ännu åtskilliga textsidor och en myckenhet goda illustrationer i anslutning till texterna. — Ord och Bild är ett fönster ut till den stora kulturvärlden och de utsikter, som öppnas där, visa idel intressanta och för våra andliga sinnen förfriskande nejder.

E. H—N.

N. K:s nya upplysningsafdelning.

TYCKER NI, ATT SALONGSMATTAN BÖRJAR blekna och gråna som en gammal trohjäna som behöfver pensioneras, eller har nu bästa servisen blifvit rent för lifen för edra fordringar eller kanske att ni till middagen hos chefen behöfver en ny fin klänning, eftersom ni uppträdt i den gamla minst tio gånger å rad. Hvad skall inför sådana situationer en stackare göra, som bor långt bortom all ära och redlighet!

Förr skulle man på denna retoriska fråga ha svarat med att beklaga och uppmana till tålmod, men sedan få dagar tillbaka finns det en möjlighet till gynnsammare svar.

Nordiska Kompaniet har nämligen inrättat en Rådfrågningsbyrå, som i stor utsträckning vill stå aflägsset boende kunder till tjänst. Man kan visserligen inte få hela Kompaniet inom räckhåll genom att skriva till denna byrå, men man kommer i alla fall ett godt stycke närmare sina önskningsmål, då man framställer dem per bref till N. K:s sakkunnighet.

Det går så lätt att skicka in en proflapp till Rådfrågningsbyrån och anhålla om förslag till en eller annan sak, som bör gå i färg eller på annat sätt stämma med profvet, antingen det nu är ett stycke siden till en klänning eller en rumsinredning, N. K. kommer ofelbart att ha något att föreslå.

Utomlands har idén med inköp per korrespondens sedan länge och med framgång praktiserats. Hur skulle engelskorna i kolonierna eljes kunna reda sig utan London? Man kan nog också tänka sig att den kommer att slå an i Sverige.

"Le Beffroi", klocktornet i Calais.

Från scenen och estraden.

EN BALETTPREMIÄR PÅ VÅR OPERAScen tyckes numera ha blifvit ett evenemang, och det är heller inte att undra på, sedan operans balett erhållit den koreografiska upprykning och ungdomliga rekrytering, som gör en svensk balettföreställning till något helt annat än den var för ett tiotal år sedan, när gammal slentrian förde spiran.

Fredagskvällens balettprogram som lockat utsåldt hus, bestod bl. a. af ett fyrtal solonummer, dansade af respektive fröknarna Jenny Hasselqvist och Ebon Strandin, där särskildt den förras "Fantôme" till musik af Kurt Atterberg — ett graciöst och karaktäristiskt nummer i skiftande belysningar och som sluteffekt dansörens mystiska uppgående i ljusstöknet — blef ett af programmets mer anmärkningsvärda nummer. Vacker var äfven hennes slaviska dans i en utsökt dräkt — här hade ifråga om det rent danstekniska Fokins lärdomar afsatt tydliga spår — och en eldig Castillane, utförd med mycken karaktär af fröken Ebon Strandin. Slutnumret en fantasibalett betitlad "Svanorna", liksom det mesta af programmet komponerad af fröken Gunhild Rosén, gaf hela balettkåren tillfälle att visa sin grace och ungdomliga färgning i en mängd mjuka och dekorativa ställningar. Här blef det fröken Lisa Steier förbehållet att i ett koreografiskt nummer i veder-

Fröken Ronny Johansson.

tagen balettstil agera en ny Taglioni och hemföra publikens entusiastiska bifall. Som hofkappellets dirigent debuterade herr Nils Grevelina och sympatien mellan honom och orkestern syntes redan stadgad.

Föresällningen inleddes med "Pajazzo". En ny tenor, herr Bertil Wallroth, debuterade i Canios parti och väckte uppmärksamhet såväl på grund af röstens fylliga klang och goda behandling som ock genom den dramatiska energi, hvarmed han utförde partiet. Men litet mera kvicksilfver i rörelserna skulle dock ej skada. Och en mask, som inte direkt pekade på vällefnad och god sömn. Befänk att Canio är ung och italienare — och olyckligt kär!

Kungl. Teaterns tredje symfonikonserter oscillerade mellan polerna ultramodernt och högklassiskt. Det moderna utgjordes af finnen E. Melartin, företrädd af "Der traurige Garten," symphonische Stimmigen, som här och hvar hade en något sötromantisk anstrykning, men också bjöd på verkligt vackra melodibildningar och en efter nyfranska mönster behandlad orkester. Den franska påverkningen gjorde sig också förmånbar i åtskilliga koketta klangrörelser som garnityr kring dikten. Följde så en kompakt pianokonserter af M. Reger, ett tungt framrullande tonartilleri, där en ung fröken Dagny Knutsen med mycken aplomb utförde den kräfvande klaverstämmen. Det var något af käck amason hos dessa tjuguariga armars och händers angrepp på klaviaturen, och när slutsatsens larmande passager afbröstats, tänkte man mindre på herr professor Regers ansträngningar än på fröken Knutsen, som så perfekt skött kanonaden. En solig Haydn-symfoni och Beethovens Leonora-ouverture nr 3 helade med sin klassiska skönhet alla af det föregående numret upprifna nerver.

Ett par kvällar senare framförde Konsertföreningen Hector Berlioz' symfoni "Harold i Italien," hvars äktromantiska kynne, särskildt framträdande i altviolinen frånfullt vackra melodi och bergsbons serenata, är af bestående skönhet. I J. Brahms violinkonsert, d-dur op. 77, förvånade den 14-åriga Stephen Partos med sitt utsökta föredrag af violinpartiet och vann naturligtvis åskor af bifall från den till sista plats fyllda auditoriesalen.

Den unga dansartisten fröken Ronny Johansson uppträdde härom kvällen i Musikaliska akademien under entusiastiskt bifall från en fulltalig publik och utförde ett antal karaktärsdanser eller rättare skildrade med sina vackra unga lemmar som estetiskt uttrycksmedel en följd af musikaliska stämningar. Det är något friskt och värligt öfver fröken J:s dans — hon dansar, skulle man kunna säga, lifsglädjen i en fin och skämsk form, och det kan behövas just, nu när den glädje som faller mänskligheten till, mer och mer tenderar att förgrovas.

Fröken J. ger en andra dansafton den 8 dennes och äfven då i Musikaliska akademiens sal.

ARIEL.

Familiens hvardagssocka.

För Idun af GERTRUD NORDEN.

(Forts.)

a) Klara fiskosoppor.

För att kunna användas till klara soppor bör fiskspadet ha en mycket mild och fin arom. Af gryn lämpa sig ris och tapioca bäst. Litet finhackad persilja, dill eller gräslök, utrörda i små smörkulor, kunna ofta med fördel tillsättas, sedan soppan blifvit upphäld i tallriken.

Utom de vanliga variationer, som man med ledning af köttspadsanvisningarne har till sitt förfogande, må här blott ett par speciella exempel anföras. Till att börja med en soppa, som i utsökthet täflar med de bästa:

Musselsoppa.

Fiskspadet skall vara mycket delikat och rätt svagt.

15 à 20 musslor till hvarje liter.

Litet smör.

„ finhackad gräslök.

Om musslorna äro färskas, uttagas de ur skalet. Konserverade musslor kunna också användas. Låt spadet koka upp och tillsätt

nu musslorna. Om musslorna äro färska, bör soppan svagt puttra i 5 min. — eljest icke! Värm soppterrinen och ilägg en tesked smör till hvarje liter soppa, upphäll denna och tillsätt slutligen den finhackade gräslöken. Just gräslök skall det vara, och den bör inte saknas, ty den är i detta fall pricken öfver i.

Klar fisk-soppa med grönsaker.

De grönsaker, som skola användas till fisk-soppa måste väljas med mer urskilning än ifråga om kött-soppor, ty det är inte alltid som grönsaksaromen harmonierar med fisk-smaken. Bäst lämpa sig purjolök, morötter, selleri och tomater. De bästa kryddtillsatserna får man af persilja, dill, gräslök, nejlikor, lagerbärsblad och svartpeppar.

Eftersom nästan all fisk kokar mycket hastigare än grönsakerna, tillsätts dessa först sedan spadet silats och modifierats genom lämplig utspädning. Exempel:

- 2 liter fiskspad
- 1 purjolök
- 1 morot
- 1 liten potatis
- 1 stycke selleri, stort som ett ägg
- Litet finhackad persilja
- 2 nejlikor, 1 lagerbärsblad.

Grönsakerna skäras i fina strimlor. Spadet bringas i kokning och öfriga ingredienser utom persiljan tillsätts. Soppan får puttra ½ timme i väl täckt gryta.

Just som soppan upphälles tillsätts persiljan.

b) Potage på fiskspad.

Om fiskspadet icke har den fina arom, som fordras för en klar soppa, kan det i stället begagnas till potager.

Vid anrättandet af en sådan soppa börjar man alltid med en redning af smör och mjöl. För egen del begagnar jag dessutom helst mjölk som spädning, emedan man härigenom får den fylliga afrundning, som så mycket värderas i en god potage. Sedan man spädt sin redning till belåtenhet och öfvertygat sig om, att den smakar som den bör, kunna alla möjliga tillsatser göras af t. ex. färingar af fiskkött, färska eller öfverblifna grönsaker i strimlor, ris eller andra gryn, och soppan kan afslutas med någon finhackad kryddört eller en nypa rifven Parmesanost eller curry. Hur man sedan blandar och kombinerar sina tillsatser är uteslutande en smakfråga, fast naturligtvis två så utpräglade aromer som Parmesanost och curry icke samtidigt kunna begagnas. När man har litet erfarenhet, en uppöfvad smak och lust att experimentera, så föredrar man snart att "dikta" sina egna kombinationer på fri hand framför att koka efter sätt-recept. Jag ger därför blott ett enda exempel på denna sorts fisk-soppor för att klarlägga metoden. Förresten må husmodern begagna hvad hon har tillhands och kombinera som andan faller på henne.

Fisksoppa med curry.

- 1 liter starkt fiskspad
- ½ liter mjölk
- 1 rågad msk smör
- 1 dito mjöl
- Litet finhackad selleri, purjolök och persilja
- 2 msk ris
- 1 tsk curry.

Smöret smältes i grytan, mjölet iröres och mjölken tillsätts sakta och får tjockna. (Så snart mjölk användes, måste den alltid först utröras med smöret och mjölet och hinna tjockna, innan fiskspadet kommer till, emedan den eljest skär sig.) Under ständig fortsatt omröring ihälles fiskspadet. Därefter tillsätts risgryn och grönsaker, och soppan får sakta koka utan lock i ½ timme.

(Är pannan täckt, kokar den öfver på grund af mjölken.) När riset och grönsakerna äro färdiga, tillsätts curry, väl utrörd i litet hett vatten, och slutligen, sedan soppan redan är i terrinen, persiljan.

II. Grönsakssoppor (Potager och puréer).

Som ofvan framhölls är det icke blott kött- och fiskspad, som kunna användas till soppor. Äfven grönsaksspäden kunna ofta komma bra till pass, anlingen som grundval för en själfständig soppa eller åtminstone som utfyllnad. Om man t. ex. har spenat till middag ena dagen, så gömmer man vätnet som den kokts i (såvida inte spenaten är så gammal att spadet blir fränt) och tar nästa dag detta spad och den öfverblifna spenaten till sin soppa. Gifvelvis får man icke enbart af detta en god soppa, men i regel behöfver man icke särdeles mycket mer. Om man har litet köttspad, eller en buljongfäring, till hands, kan man blanda härmed, tills proportionen smakar riktigt, och göra en klar soppa med hela spenatblad. Är soppan ändå bra svag redes den med äggula och litet grädde. En annan gång gör man en redning af smör, mjöl och mjölk, tillsätter spenatspad och finhackad spenat, och allra sist en liten nypa gräslök och får på detta sätt en utmärkt puré. Eller också begagnar man spenatspadet som grundval till en god Julienne (se nedan.)

Spadet af vissa grönsaker som kål, blomkål, kålrötter, lök, är alltför fränt att begagna på sådant sätt. Men spadet af alla grönsaker med mildare arom bör tillvaratagas, ty det innehåller icke blott en del af deras finaste essens, utan också en stor del af deras järn och andra närsalter.

Endast erfarenheten kan lära en, hur man bäst utnyttjar dessa olikartade spad, ty man är hänvisad till sitt eget smakomdöme, när det gäller att blanda dem med andra saker.

När man icke har tillgång till ett spad, som är tillräckligt kraftigt för att ge must åt en soppa, är det alltid bäst att reda den. I vissa fall, särskildt när köttspad begagnas och soppan har en ömtålig arom, är det bäst att reda den med en äggula eller två, uppvispade i litet grädde. När man eljes gör en soppa af rester och grönsaksspad eller kött-extrakt, reder man med smör och mjöl. Kött-extrakt, äfven Maggie-extraktet, som är det bästa, behöfva alltid på något sätt modifieras för att bli smakliga, och dessutom innehålla de ju aldrig nog fett för att göra soppan god. "En god soppa", säga schweizarne, "skall ha många ögon".

De flesta af de nu följande sopporna äro af den enkla hvardagstyp, som passar till en hederlig gammaldags middag eller till lunchmål åt hungriga barn. De afse icke endast att stimulera aptiten och inleda måltiden, utan äro rätt ordentlig "mat" i sig själfva.

Julienne.

I hvarje kokbok, som jag läst, har jag funnit recept på Juliennesoppa, och i hvarje kokbok har receptet varit olika. Det synes mig därför öfverflödigt att säga: de och de grönsakerna böra ingå som ingredienser; ty det är dels en smaksak, dels beroende af klimat och årstid. Min mor brukade säga: glöm inte kålen! För egen del skulle jag vilja säga: glöm inte sellerin, och tag alltid några jordärtskockor med, om de stå att få.

Tag förresten de grönsaker som stå till buds; ju fler sorter desto bättre: en morot eller två, en rödlök eller purjolök, en selleri-

rot, ett saladshufvud eller litet sommarkål, några jordärtskockor. Det kommer icke så mycket an på hvilka grönsaker man begagnar som på hur man bereder dem. Skall Julienne motsvara sitt rykte, måste grönsakerna skäras i mycket fina strimlor af ett par centimeters längd och — nu kommer det väsentliga — stekas öfver sakta eld utan att brunas i minst 15 minuter. Under stekningen afgår det mesta af grönsakernas vatten som ånga och de uppsuga fett i stället. Detta ger soppan en sådan fyllighet, att intet som helst spad behöfver användas till densamma. Har man inte tid att skära grönsakerna i de konventionella strimlorna, kan man i stället mala dem genom en af kött-kvarnens gröfre munstycken; soppan tar sig visserligen inte lika bra ut för ögat på detta sätt, men den smakar lika bra.

Ingredienserna framgå af det ofvan sagda. Till stekningen begagnas helst smör.

Tvätta och skär (eller mal: se ofvan!) grönsakerna, lägg en dryg matsked smör i pannan för hvarje liter soppa. Stek grönsakerna sakta utan att de brunas i minst 15 minuter under ständig omröring, tillsätt sedan vatten, en liten smula i sänder, tills soppan har den rätta konsistensen. Salta den, men försiktigt, ty nu skall den stå och puttra ofvanpå spisen i drygt två timmar. Man brukar säga om kål, att den alltid smakar bäst andra dagen uppvärmd, med andra ord, att den knappt kan koka för länge. Detsamma gäller om Julienne.

Vill man tillsätta sådana lättkokta grönsaker som tidig potatis, gröna ärter, litet blomkål — något som soppan naturligtvis inte förlorar på — så bör det ske först mot slutet af kokningen.

Man trötnar aldrig på Julienne, ty den behöfver aldrig serveras lika två gånger, den ger rikligt tillfälle till nya experiment och är, om den blott rätt tillagas, alltid god, alltid hälsosam och alltid billig, och kan därför, som det brukar heta: 'till det bästa rekommenderas'.

Soppa af grönsaksrester.

Ju fler sorter, desto bättre! Alla möjliga smårester af grönsaker, ris, ärter, bönor, makaroni och såser kunna blanda tillsammans i kött-, fisk- eller grönsaksspad. Det bekvämare och billigaste är ofta att begagna Maggie-kapslar. Hufvudsaken med sådana soppor är, att man reder dem väl. Exempel:

- Något spad
- Grönsaksrester
- 1 msk smör till hvarje liter soppa
- 1 dito mjöl till dito
- Någon kryddört eller litet rifven Parmesanost.

Lägg smöret i en panna och irör mjölet. När det fått valnötsfärg, ihälles spadet långsamt och får koka i tio minuter. Därefter tillsätts grönsakerna, skurna i nätta bitar, och sedan soppan kokat upp igen, serveras den med hackad perilja eller rifven ost.

Rå potalissoppa II.*

- Köttspad, eller köttextrakt, eller blandning af kött- och grönsaksspad
- 2 å 3 potatis till hvarje liter soppa
- 1 sellerirot eller några jordärtskockor
- 1 röd eller purjolök
- 1 lagerbärsblad och några nejlikor
- Litet smör eller flottyr

Skala potalisen och sellerin, skär dem i fina strimlor. Finhacka löken, lägg smöret i pannan och stek löken ljusbrun, noga aktgifvande på att den icke svedes! Tillsätt spadet, potalisen, sellerin och smakkryddorna, koka öfver sakta eld med locket på i en half timme.

(Forts.)

* Se ofvan under Köttspad.

TVÅ STREJKER.

För Idun af Mac.

(Forts.)

Tre dagar förflöto, och den officiella strejken pågick alltjämt; den icke officiella likaså.

»Ja, det är storartadt att endast arbeta åtta timmar,» medgaf Stina. »Jag undrar ej alls på att du strejkar, Jonas. Och så lugnt och hviltsamt det är att slippa tvätta åt andra. Jag har nu riktigt god tid att se efter barnen. De äro också numera de renaste och snyggaste af grannskapets alla ungar.»

Men Jonas svor tyst. Ju mer den lilla penningssumman minskades, ju nervösare blef han, och hans syn på strejker förändrades sakta men märkbart.

»Nio timmars arbete är icke för mycket för en karl, och för resten ej heller tio,» mumlade han halfhögt. Och Stina visste att hon höll på att vinna seger.

Följande dag försökte Jonas sig på diplomati.

»Det gör mitt hjärta godt att se på dig, gumman lilla,» sade han insmickrande. »Du är fin som en blomma nu för tiden. Men hur blir det då pengarna äro slut och vi ingenting ha att äta? Då blir du nog både blek och mager.»

»Att jag ser bra ut, beror på att jag får hvila mig,» sade Stina lugnt. »Och ska jag välja på att öfveranstänga mig eller få litet mindre att äta, så väljer jag det senare, det kan du vara säker på.»

Då förstod Jonas att den icke officiella strejken skulle fortvara.

Vid kvällsmåltiden lade Stina för hvar och en rikliga portioner af den goda köttstufningen.

»Ät så mycket ni förmå, barn,» rädde Stina de öfver hennes frukostighet förvånade barnen. »Nu är det slut med pengarna, och i morgon finns det ingenting annat än bröd och kall potatis att äta här i huset.»

»Du är en hårdhärtad kvinna, Stina Axberg,» sade Jonas bistert. »Du kan uthärda att se dem hung- riga, när du endast genom att tvätta litet —»

»Det är också dina barn, Jonas Axberg,» afbröt honom hustrun häftigt. »Och det är din skyldighet att förtjäna pengar. Du vet, att du hvilken dag du vill får återgå till arbetet i snickeriverkstaden. Jag lagar maten och sköter om hus och hem. Tvätta åt andra kommer jag nog äfven för framtiden att göra, men med måtta, jag släpar icke vidare ut mig som jag hittills gjort.»

Det var med tungt hjärta och med vetskapen att den icke officiella strejken segrat, som Jonas den kvällen gick och lade sig.

»Raska på med frukosten, Stina,» sade han tidigt följande morgon. »Jag tänker börja arbeta i dag igen. Och jag tänker gå ut ur fackföreningen. Jag är väl ingen slaf heller, som behöfver lyda deras befallningar. Är inte med på den saken längre.»

»Du är en fin karl, Jonas, det är just hvad du är, och jag är stolt öfver att ha en sådan man,» svarade Stina med glädjestrålade ögon.

Och Jonas kände att han valt väl. Slut.

KVINNOSPEL.

För Idun af Hetty Oroner.

Någon gick i våningen öfver. Prismorna i taklampan darrade sakta och en mängd små mångfärgade solreflexer började munter hoppa omkring i rummet.

En handfull kastades rakt öfver fröken Vallanders utbredda tidning. Irriterad flyttade hon sig åt sidan utan att afbryta läsningen.

Anilipennan löpte utmed spalterna »Platssökande» och »Lediga platser». Vid en annons med hänvisning till »Platsbyrån för bättre flickor» stannade den.

Seså, nu hade hennes annons kommit in på för stort utrymme igen. Hon grep telefonuren och ringde upp annonsbyrån. Kort och affärs- mässigt gjorde hon uppmärksam på misstaget och tillkännagaf sin bestämda önskan att endast debiteras för det begärda utrymmet.

»Platsbyrån för bättre flickor,» det var fröken Vallander och otaliga voro de hem som genom henne för-

setts med guvernanter, hushållsfröknar och fruntillhanda-flickor.

För några vana klipp af den långskalade papperssaxen föllo de förstreckade annonserna, en efter en ur tidningsspalterna. Med flytande stil och vana termer började hon besvara dem. Just som hon stack upp det sista urklippet på nälen för plats önskans, slog klockan.

Tio — då borde posten vara kommen. Fröken Vallander lade undan brefhögen och gick ut i tamburen för att vitta breffkassen.

Hon återkom med åtskilliga bref i handen. Ett af kuverten bar hennes systems handstil. Utan att falla offer för svagheten att först öppna detta, bröt hon dem i den ordning de lägo. Först det tredje var systems.

Det var ett vänligt bref med »välkommen hit igen när du vill» och i slutet många hjärtliga hälsningar från »min gubbe och lilla Ake».

Något motsvarande uttryck till brevets hjärtliga ton syntes icke i fröken Vallanders ansikte. Mörkt och fördeladt såg hon ned på det tattskrifna arket, fylldt med hvardagsepisoder ur familjelivet och deltagande förfrågningar om hennes eget görande och låtande.

Bestämt var det dessa människors afsikt att reta gallfeber på henne med sin ständiga vänlighet. Detta älskvärda sätt att stryka ett streck öfver alla misshälligheter från den nyss gångna sommarmånad hon tillbragt hos dem, och då hon i bitterhet, nästan vredesmod rest därifrån, fann ingen genklang i hennes långsinta kynne.

Ett p. s. tvärs öfver brevets ena långsida: »Ake vill absolut att jag skall tala om för moster Elisabet att hans lilla kisse nu har blifvit en stor katt», väckte till lif ytterligare ett förtretligt minne: Kaffe- bordet var dukadt ute på gräsplanen, där lilla Ake gick och småpratade med sin kattunge. Tillfället var lämpligt. Ake lyfte upp lilla kisse midt på bordet och tömde ur gräddkannen på ett fat. Kisse sträckte just ut sin lilla giriga tunga, då moster Elisabet »lyckligtvis» kom till. Med ett omildt stramande grepp i nackskinet blef misse hastigt förpassad till marken.

— Usch, du elaka gamla moster! Ake slog med ond uppsyn hårdt till henne.

Utom sig öfver detta oerhörda tilltag grep hon tag i pojken. Han skulle be om förlåtelse. Skrikande och sparkande men obevkligt fasthållen kastade sig ungen på marken. De öfriga kommo till. Fröken Vallander värdjade till dem. Hade han icke burit sig förskräckligt illa åt? Borde han icke bedja om förlåtelse?

Fadern tillsade strängt gossen att göra så. Trumpet mumlade Ake sin formel, fick en kaka af sin mamma och aflägsnade sig med en illvillig blick på sin antagonist.

Kaffetrefnaden stördes af en tämligen het debatt i barnauppföstran, som slutade med att Akes mamma förklarade, att moster Elisabet inte det minsta »förstode sig på barn», hvarefter svågern skrattande sade något om brist på personliga erfarenheter.

Ack, det var åtskilliga sådana där små förtretliga episoder att minnas. Med en bitter förmimelse att hon oftast varit upphöft till dessa rubningar i hemfriden, kändes det vänliga brevet liksom glödande kol på hennes hufvud.

Vid miserabelt lynne såg hon sig omkring i rummet. Trots sin egentliga inredning såsom hvardagsrum med taflor på väggarna och fotografier på kakelugnsfrisen, hade affärsgebitet, eller var det kanske hon själf, jagat hentrefnaden på flykten.

En ensamhetskänsla kom öfver henne, då hon mindes den trefna salen på Björkenäs med muntra röster kring bordet.

En liten ringning på tamburdörren mildrade icke lynnet.

— Att inte folk har vett att stiga på, då kontorstiden står angifven på dörren.

Den förargade tanken hann inte tänkas till slut, förrän steg hördes i tamburen och efter ytterligare en diskret knackning på rumsdörren, öppnades denna.

En ung flicka af bättre platssökandetyyp kom in.

Fröken Vallander kastade en mulen blick på denna för byrån välbekanta foreteelse. Enkel mörkblå promenadräkt med rundkullig hatt i samma färg. Ett kuvert i handen — betyg förstås. Ansiktet skulle varit käckt, om det icke just nu haft ett tveksamt uttryck.

Hon såg på fröken Vallander, tydligen önskande att denna först skulle säga något.

— Ni önskar plats?

— Ja, jag har så ofta sett annonser från den här byrån, och så tänkte jag...

— Hvad för slags plats är det ni önskar?

— Ah, hvad som helst, kom det beredvilligt.

Hvad som helst? Fröken Vallander kände sig med ens ha fått en orsak till sin förargelse. Hvad som helst — då var det antagligen en sådan där som ingenting kunde.

— Får jag se era betyg och rekommendationer. Hon sträckte ut handen mot den unga damens kuvert.

(Forts. å sid. 103.)

Har Ni vackra tänder

bör Ni omsorgsfullt vårda dem så att de ej så småningom angripas af tandröta. Använd emellertid ej nya obepröfvade medel utan ett välkändt af läkare och tandläkare rekommenderadt preparat. Ett sådant är

Stomatol Tand-creme

som sedan årtionden rekommenderas af läkare och tandläkare som

oöfverträffadt

för tändernas rationella vård. Till salu öfverallt.

NORDISKA KOMPANIETS RÅDFRÅGNINGSBYRÅ

Med anledning av de allt talrikare förfrågningarna från våra kunder i landsorten rörande andra artiklar än dem, som upptagits i vår katalog, har vår *Brevorderexpedition* inrättat en s. k. rådföringsbyrå och för denna anställt särskilt lämpliga personer med smak och omdömesförmåga. Det åligger denna byrå att efter bästa förmåga utföra ärade kunders uppdrag i alla de fall, då det icke rör sig om efter katalogen utskrivna order och hava vi härigenom velat göra hela vårt omfattande lager tillgängligt för våra kunder i landsorten och i möjligaste mån för dem underlätta inköpen hos oss. Även de minsta uppdrag komma att ägnas den största uppmärksamhet från byråns sida och uttala vi den förhoppningen, att dess tjänster flitigt komma att användas.

Förfrågningar torde adresseras:

A/B Nordiska Kompaniets Rådfrågningsbyrå,
Stockholm.

AKTIEBOLAGET NORDISKA KOMPANIET HOVLEVERANTÖR STOCKHOLM

Jämför

vilka putspulver som helst med Metallputs Nordstjernan, Nordstjernans Silver-, Zink-, Spisel-, Kniv- och Fönsterputs. Resultatet blir: Nordstjernans putspulver stå främst i alla avseenden. Många 100-tals förbrukare intyga det!

KÖKSALMANACK

Redigerad af

ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND
Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 10-16 FEBR. 1918.

SONDAG. Frukost: Bröd; smör; biffstek med potatis; kaffe eller te. Middag: grönkål med stekta palmackor; fiskpudding med räksås och potatis; savarin med kompott och vaniljsås.

MÅNDAG. Frukost: Bröd; marmelad; välling; ägg med tomatås; kaffe eller te. Middag (vegetarisk): Fyllt kålhufvud med potatis och afredd säs; nyponsoppa med grädda.

TISDAG. Frukost: Bröd; kaviar; uppstekt kålhufvud (rester från måndag); kaffe eller te. Middag: Potatissoppa med stekta morotskifvor; kokt färsk sill med persiljesås och potatis.

ONSDAG. Frukost: Bröd; lef-

I alla väder
är
**Gahns
Maniol**
det bästa
för huden.

verpastej; inlagd kokt färsk sill (rester från tisdag) med kokt potatis; kaffe eller te. Middag: Kokt färsk oxbrunna med pepparrotssås; nyponkräm (rester från måndag) med mjölk.

TORSDAG. Frukost: Bröd; kaviar; pytt i panna med rödbetor; kaffe eller te. Middag: Kött-soppa (spadet från onsdag) morotspudding med sylt.

FREDAG. Frukost: Bröd; kaviar; sillbullar med sötsur säs; kaffe eller te. Middag: Kroppkakor med säs af spadet; fruktsoppa.

LÖRDAG. Frukost: Bröd; lefverpastej; uppstekt kroppkakor; kaffe eller te. Middag: Sillpudding; välling af tormjöl.

RECEPT:

Fiskpudding (f. 6 pers.). 2 hg. kokt fisk (450 gr. rå fisk) 50 gr. smör, 60 gr. mjöl, 5 dcl. kokande mjölk, 4 ägg, 2 tsk. salt, 2 tsk. socker, 1/4 tsk. hvitpeppar.

Till formen: 5 gr. smör, 2 msk. stötta skorpar.

Beredning: Den kokta fisken raspas fin som risgryn med en gaf-

fel. Smör och mjöl fräses 2 min., mjölken spådes på och säsen får koka 5 min. Den hälls upp i ett fat; när säsen svalnat, tillsättes äggulorna, en i sänder, och smeten röres 10 min. Fisken iblandas jämte kryddorna och de till hårdt skum slagna äggvitorna. Massan afsmakas, hälls i smord och brödbeströdd pajform och gräddas i ej för het ugn omkr. 45 min. Serveras med räksås och potatis.

Oäkta savarin (f. 6-8 pers.). 2 ägg, 150 gr. socker, 10 gr. smält smör, 130 gr. hvetemjöl, 1 1/2 tsk. (5 gr.) bakpulver 3/4 dcl. gräddmjölk.

Till formen: 1/4 msk. smör (5 gr.), 2 msk. stötta skorpar.

Sockerlag: 100 gr. socker, 1 dcl. vatten, 1 1/2 msk. vin eller 1-2 tsk. arrak.

Beredning: Äggen och sockret röras kraftigt 20 min, därefter tillsätts det smälta men afvalnade smöret, hvetemjölet, som bör vara väl sikadt med bakpulvet, och gräddmjölen. Smeten omröres väl, hälls genast i smord och brödbeströdd kranform och gräddas i ordinär ugnsvärme omkr. 1/2 tim., eller tills kakan vid prof med vispkvist kännes torr. Af sockret och vattnet kokas en klar, simmig lag, som tillsättes med vin eller arrak. Kakan uppställes, formen fyller till hälften med sockerlag, hvarefter kakan genast lägges i och får stå, tills den sugit i sig all lag. Savarinen ställes ur formen, upplägges på flat glasskål med tårt-papper, fyller med kompott och serveras med vaniljsås.

Fyllt kålhufvud (f. 6 pers.). 1 medelstort kålhufvud, 2 lit. vatten, 8 gr. salt.

Till fyllning: 120 gr. risgryn, 7 dcl. mjölk, 1 stor portug. lök, 40 gr. smör, 1 dcl. stötta skorpar, 1 ägg, 1 msk. sirap, salt, peppar, en aning muskotnöt.

Till stekning: 50 gr. smör, kålspad.

Sås: 15 gr. smör, 20 gr. mjöl, 5 dcl. kålspad, salt, socker, hvitpeppar, 1-2 tsk. soja (1 äggula).

Beredning: Kålhufvudet förvälls i kokande, saltadt vatten tills det är alltigenom mjukt, då det upptages och får kallna. Spadet tillvaratages. Kålhufvudet urhållas uppifrån, det urhållade kokas i spadet, tills det får stark smak. Risgrynen sköljas, skällas och kokas i mjölken till en tjock gröt. Löken skalas, hackas fint och brynes i smöret, hvarefter de stötta skorparna tillsätts och alltsammans brynes väl. När gröten är kall iblandas löken, ägget, sirapen och kryddorna och färsen afsmakas noga. Kålhufvudet fyller med färsen, som täckes med ett par stora kålblad och ombindes med garn doppadt i kokande vatten. Kålhufvudet brynes väl i smöret i en järngryta, hvarefter det spådes med kålspadet och får sakta steka omkr. 2 tim. Det upplägges på rundt fat, garneras med persilja och serveras med afredd säs (tillsatt med äggulan om så önskas) samt potatis.

Morotspudding (f. 6 pers.). 2 kg. morötter = 1 lit. passerade rötter, 75 gr. hvetemjöl, 4 dcl. mjölk eller 20 gr. tormjöl och vatten, 2 ägg, 4 bitra och 2 sötmandlar, 10 gr. smör.

Till formen: 5 gr. smör, 2 msk. stötta skorpar.

Beredning: Morötterna borstas rena och kokas mjuka i så litet vatten som möjligt, hvarefter skalet afdrages och morötterna passeras eller malas genom köttkvarn. Mjölet utrores med mjölken och tillsättes i morotsmoset jämte äggulorna, de malda mandlarna och smöret. Sist tillsätts de till hårdt skum slagna äggvitorna. Massan hälls i smord och brödbeströdd form och puddingen gräddas i ej för varm ugn omkr. 55 min. Serveras med sylt.

Kroppkakor (f. 6-8 pers.). 2 lit. potatis (1 1/2 kg.) = 3/4 kg. kokt, pressad potatis, 1 ägg, 1-2 äggulor, 75 gr. mjöl, 2 1/2 tsk. salt, 150 gr. rimsaltadt sidfläk, 2 tsk. finhackad portug. lök, 1/4 tsk. hvit- eller starkpeppar.

Till kokning: 3 lit. vatten, 3 msk. salt (45 gr.).

Beredning: Potatisen sköljes, borstas ren och kokas nått och jämnt mjuk. Vattnet afhålles väl och potatisen får stå omkr. 10 min. med springa på locket, så att vattenångan bortgår, hvarefter den skalas, passeras genom purépress och får kallna. Den blandas därefter med det uppvispade ägget och äggulan, mjölet tillsättes och degen afsmakas med salt. Den arbetas helt litet på bakbordet och utrullas till en aflång bulle, som skäres i bitar; dessa rullas därefter som skorpar. Fläsket skäres i små tärningar och brynes tillsammans med löken, och peppar tillsättes. I hvarje kroppkaka göres en fördjupning, som fyller med fläsktärningar, hvarefter kakan igentryckes väl. Kroppkakorna påsätts i kokande, saltadt vatten och få sakta koka med lock omkr. 10 min. Prova med en vispkvist, om de äro färdiga. Upplägges med hälslef på varmt serveringsfat och serveras med afredd säs beredd af spadet.

FERROL

är det kraftigast aptitgivande och mest stärkande af alla moderna organiska järnpreparat. Synnerligen lättsmält fördrages det af den ömtåligaste mage. Vid blodbrist och svaghet af största verkan. Dess angenäma smak gör att det med lätthet tages af såväl barn som vuxna.

Tillverkas af

APOTEKET VASEN, DRUG-
HANDELS LABORATORIUM
STOCKHOLM

Originalflaskor om 500
gram, Pris Kronor 3.50

BILLIGT! - Finnes å alla apotek - BILLIGT!

Elegant

kemiskt tvättad o. präsad blir Eder kostym, klänning, kapp eller överrock, om densamma insändes till

Örgryte Kemiska
Tvätt- & Färgeri-A.-B.
Göteborg.

Sveriges elegantaste biografteater.

2 föreställningar dagligen
kl. 7-9, 9-11 e. m.

NYA

WERMLANDS-TIDNINGEN
Grund. 1850 Karlstad Tryckeriet 1836
Värmlands äldsta och enda dagliga
tidning. Telefon: Nannanrop.

BENNO BECKEMANS
FOTOGRAFISKA MAGASIN
15 DROTTNINGGATAN 15
STOCKHOLM.

FRAMKALLAR-KOPIERAR-FÖRSTORAR

PENSIONS FÖRSÄKRING

Allmänna Änke- och Pupillkassan i Sverige

meddelar försäkring för pensioner dels till efterlevande änkor och barn dels och till annan viss person oberoende af skyldskapsförhållande.

Inträde är öppet för hvarje svensk undersåte, som med afseende å hälsotillstånd prövas antaglig och icke uppnått 60 års ålder. Pension kan betingas från 100 till 1,500 kronor. Insats en gång för alla kontant eller delvis genom revers eller öck årliga premier.

All vinst tillfaller de försäkrade i form af årlig tillväxt af pensionen under den persons listtid som betingar pensionen. Pensionstillväxten utgår med lägst 2 högst 5 procent för år å det betingade pensionsbeloppet. Prospekt portofritt på begäran, hvarvid denna tidning bör åberopas.

STORKYRKOBRINKEN 11, STOCKHOLM

OUMBÄRLIG

I ALLA HEM!

IDUNS KOKBOK

7:DE UPPLAGAN
PRIS KR. 6:-

SINGER
HEMETS SJMASKIN

Ärade husmödrar!

Det är Er måhända obekant vad Sveriges bästa och pålitligaste hjälpmedel vid småbarn heter? Det heter Gooda-Jästmjöl. Burkar å 15, 25 och 50 öre köpas och några beprövade recept fås gratis överallt.

Handelsaktiebolaget Sten Sjögren & Co.

STEINWAY & SONS

STORT LAGER I ENSAMAGENTUREN:
LUNDHOLMS PIANOMAGASIN
STOCKHOLM • JAKOBSBERGSGATAN 39

Lefnadstolkningar

utarbetas af skicklig astrolog. Uppgif födelsedag och år, födelseort, namn och fullständig adress samt bifoga 30 öre i frimärken. Åberopa denna tidning! Astrolog Wilh. Leidner, Strömgatan 10, Kalmar.

SYDSVENSKA KREDIT AKTIEBOLAGET

Drottninggatan 4,

utfärdar resekreditiv, betalbara på de flesta europeiska och utomeuropeiska bankplatser, ombesörjer telegrafremissor till in- och utlandet.

Fondafdelning. Notariatafdelning. Kassafack

(Forts. fr. sid. 101.)
 — Rekommendationer — ja, jag har endast mitt skolbetyg.
 Naturligtvis — inga rekommendationer. Fröken Vallander drog upp betyget.
 Afgång från 6:e klass — allt bättre och bättre...
 — Inte åttaklassigt läroverk. Fröken kan alltså inte åtaga sig guvernantplats?
 — Jag hade tänkt att mindre barn... förberedande eller 1:sta och 2:a klass...
 — Det minsta som fordras af en guvernant är 8-klassigt läroverk, många fordra t. o. m. studentexamen och seminariebildning.
 — Tonen är afgörande. Flickan ser ledsen ut.
 — Ja, då så... jag var tvungen att sluta i 6:e för mor dog då, och jag måste stanna hemma och sköta hushållet för min bror. Min fader är också död.
 Detta lilla sorgliga relaterande gick förbi fröken Vallander.
 — Kanske ni har några förutsättningar såsom hushållsfröken? Här är en: hushållsfröken för större landthushåll, kunnig i enklare och finare matlagning, bakning, syltning, inläggning...
 — Hon såg flyktigt och försämligt på den unga damen i stolen och lade undan brevet såsom själfallet oantagligt för den sökande.
 — Denna satt och mätte nervöst fingertopparna mot hvarandra.
 — Vi äro endast två personers hushåll, min bror och jag, och vi ha det förstas enkelt.
 — Hvarför stannar ni inte hos er bror?
 — Han skall gifta sig i höst, och då behöfver han inte mig längre. En liten darning ring munnen åt följde den lilla öfverflödsbekännelsen.
 — Jaså. Fröken Vallander letade bland de nyss anlända breven.
 — Här är en fin gammal fröken, som önskar bildad sällskapsdam, van lektris — hm — musikalisk — spelar fröken?
 — Ja, piano. Hon såg raskt upp och mötte gladt och säkert fröken Vallanders blick.
 — För hvem har fröken tagit lektioner?
 — För klockaren hemma — kantor Berg. Vi bo på landet.
 — Hm. Okänd storhet.
 Det retar henne att möta en uppriktlig uppsyn, då hon affärdar klockaren och fortsätter förhöret i en ton som vill hon endast konstatera en redan anad inkompetens.
 — Och ni har inte genomgått någon som helst kurs — barnvård — handarbetskurs — hushållskurs — klädsömnad?
 — Hon gör ett uppehåll mellan hvarje uppräknig för att ge tillfälle till ett fördomjudande nej.
 Ett fiendligt uttryck som stegras för hvarje nej, kommer i den unga flickans ansikte. Hon förstår att den andra uppsåtligt och systematiskt vill fördomjuka henne — af hvad orsak vet hon inte och vill heller inte medgifva någon rättighet därtill.

(Forts.)

LEDIGA PLATSER

Sänd aldrig originalbetyg utan endast bestyrkta avskrifter när Ni svarar på annons om ledig plats.

BILDAD, ORDENTLIG FLICKA får plats genast en i två månader i Förvaltarefamilj i Bergslagen att vara husmor behjälplig med förek. sysslor, sömnad, lagning samt handarbeten. Svar jämte foto och lönepret. sändes till »Pålitlig», Sörvik.

PÅ EGENDOM I VÄSTERGÖTLAND finnes plats för bildad, barnkär barnfröken omkr. 1 febr. Sökande skall vara kunnig i sömnad och hushållsgöromål. Musikalisk har företräde. Svar med foto, betygsafskr. och lönepret. till »Pålitlig» och pliktrogen barnfröken» under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

ENKEL elementarbildad flicka erhåller plats för tillsyn och vård åt fyra flickor, ålder 1—9—11—13 år. Läxläsning och kläders tillsyn. Refl. äfven å tyska Svar till »Hurtig och glad», Vänersborg p. r.

BARNFROKNAR—Barnsköterskor med och utan exam. få utm. platser. Hushållsfröknar, husmors hjälp. Goda platser anmälas ständigt! Palmquist & Co., 17 Malmskillnadsg., Sthlm.

BÄTTRE FLICKA, kunnig i matlagn. o. bakn., som vill åtaga sig att sköta ett hem på 4 pers., erh. plats till den 1 mars. Fru S. Nyström, Odeng. 57 III, Stockholm.

Hushållerska erhåller plats före den 1 mars hos folkskollärare vid bruk i Södermanland. Sparsam och huslig. Elektr. ljus finnes. Svar helst med foto till »Lärare», Iduns exp.

Den första maj eller senare, om detta bättre lämpar sig för den på annonsen svarande, får ung, anspråkslös, allvarlig,

MUSIKALISK SJKUGYMNAST förmånlig plats hos gammal herre, bosatt i större samhälle i naturskönt trakt i mellersta Sverige. Godt, aktningfullt bemötande utlofvats. Svar med betygsafskr. och lönepret. sändes till »Godlynt gammal herre» under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b. före den 1 mars. Om porträtt medsäendes, skall det diskret återställas.

Bildad anspråkslös flicka

Ålder 20—25 år, erhåller omedelbart plats i Malmö. Fordringar: Verkligt kunnig i matlagning, som på egen hand får skötas, äfven kunnig i andra inom ett hem förekommande sysslor. Jungfru finnes. Eget rum. Familjemedlem. Svar med ref., lönepret. o. foto till »Disponentfamilj 4 personer», Gumælii Annonsb., Malmö.

Engelsk eller fransk kammarjungfru, resvan, skicklig i sömnad, ondulering, manicure, erhåller genast plats. Sv. till »Kammarjungfru», Iduns exp.

Föreständarinnebefattningen vid A.-Bol. Café Framtiden, Eskilstuna, är till ansökan ledig att tillträdas den 15 mars 1918.

Fordringar: Redbarhet, ordningsinne samt fullständig kunskap i matlagning.

Ingen, som icke är i besittning af ofvannämnda egenskaper gör sig besvär.

Ansökningar, åtföljda af betyg och rek. jämte foto, insändas före den 10 februari 1918 under adress STYRELSEN, CAFÉ FRAMTIDEN, ESKILSTUNA.

Enkel, bildad flicka

kan mot fritt vivre få plats i hushåll att under husmors ledning lära allt som hör till ett ordnat hem. Svar med foto till »Apotekarefamilj», Iduns exp. f. v. b.

Hushållerska,

ynge, som kan förestå ett mindre herrgårdshushåll jämte smörmejeri, torde insända betygsafskrifter, foto samt löneanspråk under sign. »1:a Mars», Annonskont. Svea, Norrköping.

Söker Ni plats

på något af den kvinnliga verksamhetens områden?

Kom då ihåg

att ett bepröfvadt och af tusentals kvinnliga platssökande med bästa resultat användt förfaringssätt är att sätta in en liten annons i IDUN. En platsannons — 10 mm. stor — kostar endast 2 kr. 50 öre. Beloppet insändes i postanvisning, hvarvid texten lämpligen skrives å postanvisningsblanketten.

Bättre flicka,

anspråkslös, kunnig i tyska, franska och engelska samt villig att hjälpa barnen med läxläsning och deltaga i husliga sysslor för genast anställning i godt hem. Svar till »Fru 7 B», Hernösand p. r.

Hos mindre ämbetsmannafamilj

i Malmö äro 2 platser lediga: ensamjungfru och barnhusa. Sök. skall vara fullt pålitlig, ha en allvarlig karaktär och ett vänligt sätt samt vara verkligt barnkär. Dessutom fordras af den förra någon kunskap i matlagning, tvätt och bakning m. m., af den senare i tvätt och sömnad. Svar med foto, lönepret., betygsafskr. och ref. till »1 maj 1918», Iduns exp. f. v. b.

Ung, elementarbild. flicka

önskas att undervisa en 16 års flicka i vanliga skolämnen och musik. Svar till Elfås Egendom, Broddetorp.

Kommunsjuksköterskeplatsen inom Bjurtjärns kommun

är till ansökan ledig att tillträdas den 1:sta nästa april och sökas 1:sta mars. Aflöningen utgår med 500 kronor och fritt vivre samt ersättning vid bestridande af sjukvård i privata hem. Ansökan åtföljda af betyg som styrka sökandens kompetens samt foto insändes till ordföranden i Bjurtjärns sockens kommunalnämnd, hvilken också lämnar närmare upplysning om platsen om så önskas.

Bjurtjärn den 30 januari 1918.

KOMMUNALNÄMNDEN.

Barnsköterska,

helst sykunnig, önskas omedelbart till småländsk herrgård för 1—års gosse. Svar med betyg, löneanspråk och foto sändes under adress: »Tillökning», Iduns exp. f. v. b.

Bildad, enkel flicka

helst från landet, kan såsom familjemedlem få vistas i litet hem (3 pers.) i vacker småländsk köping. Då jungfru saknas bör hon vara villig att med den unga frun dela alla hemmets göromål. Ingen betalning å någondera sidan. Svar med foto, som återsändes, och öfr. upplysningar till »Tjänsteman», Iduns exp.

Anspråkslös flicka,

något van vid matlagning och sömnad, villig att 15 mars—15 juni med husmoderns hjälp sköta hemmet i enkel lärarefamilj i Stockholms närhet och när tiden medgifver, deltaga i enklare skrifgöromål, torde meddela upplysningar och pret till »Lärarefamilj», Dag. Nyh. annonskontor, Stureplan, Stockholm.

Barnvårdsinspektris

erhåller plats som biträde hos barnvårdsnämnden i Sundsvall.

Ansökan, åtföljd af betygsafskrifter och uppgift om löneanspråk, insändes till nämnden senast den 15 nästa febr. Tillträdet fortast möjligt. Sundsvall den 30 januari 1918.

BARNVÅRDSNÄMNDEN.

Lärarinna

språkkunnig, sökes för en 15-årig flicka på herregård i Skåne. Man hänvände sig till Seminariektör Ch. Swanberg, Lund.

Hushållerska

sökes till större herrgård i Nerike. Fyllträde helst 14 mars. Svar till E. Lewenhaupt, Säbylund, Kumla

Vid Kolmård-sanatoriet

adr: Krokek skola fr. o. m. den 1 maj 1918 anställas följande sjukvårdspersonal: 6 afdelningssköterskor å 600:— kr. och fritt vivre, 1 nattsköterska å 500:— kr. och fritt vivre, 1 röntgensköterska (laborator) å 600:— kr. och fritt vivre. Semester åtnjutes under 30 dagar hvarje år med kr. 1:88 pr dag i kostpengar, tre ålderstillägg å 100:— kr. efter 3, 6 och 9 år. Vederbörlig ansökan jämte meritförteckning, frejdibetyg och läkarebetyg insändes senast den 1 mars 1918 till öfverläkare E. Danielsson.

Bildad, anspråkslös flicka

helst musikalisk, kompetent att på egen hand sköta hushåll, erhåller plats i liten familj. Omkr. 1 tim. hjälp dagligen till gröfre sysslor. Svar med lönepretentioner till »Familjemedlem», Iduns exp. f. v. b.

En plats som

afdelningssköterska vid Sanatoriet Solbacken

är till ansökan ledig att tillträdas den 15:de nästkommande mars. Lön 550 kr. jämte allt fritt, fria skatter, 25 kr. pensionsbidrag, en månads semester jämte 30 kr. semesterbidrag. 4 ålderstillägg å 100 kr. efter 3, 6 9 och 12 års tjänstgöring. Under 1918 dyrtidstillägg af 90 kr. Sökande, som bör ha erfarenhet i tuberkulösvård, torde insända sin ansökan före den 1 mars 1918 till Öfverläkaren. Adress: Kullsveden.

PLATSSÖKANDE

INFORMATOR. Plats som informator under instundande sommarferie önskas af undervisningsvan gymnast 3:0 Real. ringen. Svar till »Informator», denna tidn. f. v. b.

BÄTTRE flicka önskar plats i finare familj att mot fritt vivre gå frun tillhanda. Svar till »Familjemedlem», Karlskrona p. r.

DAM I 30-ÅRSÅLDERN, fullt kunnig i matlagning och ett hems skötande, önskar plats nu till våren eller senare. Innehar plats men önskar ombyte. Svar till »Ombyte», S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

UNG, BILDAD FLICKA, något hushållskunnig, önskar komma till familj i södra Sverige för att under skicklig husmoderns ledning deltaga i hushållet. Svar till »Moderat afgift eller fritt vivre», Iduns exp.

SJKUSKÖTERSKA, examinerad i nervsjukvård, önskar plats nu genast att sköta nerviken herre eller dam. Svar märkt »Nerviken», Iduns exp.

BARNKÄR FLICKA från godt hem önskar omkr. 1 mars plats i familj, helst på landet. Är van vid och önskar deltaga i alla förek. görom. Familjemedlem. Svar till »Verkl. hjälp», Iduns exp. f. v. b.

UNG LANDTRUKAREDOTTER önskar plats i vänlig och god familj (gärna prästfam.) i mellersta Sverige för att under duglig husmoderns ledning lära och deltaga i husliga sysslor och f. ö. hvad som förek. Svar till »Familjemedlem», Heby p. r.

GEBILDETE JUNGE DEUTSCHE, 18 Jahre, sucht Stelle zur Gesellschaft und Hilfe im Haushalt, mit Familienanschluss. Taschengeld erwünscht. Antwort an Käte Seeberg, Skårsåtra.

UNG FÖRLOFVAD FLICKA önskar från den 1 mars komma i bättre hem, helst prästgård eller större herrgård i Västergötland eller Halland för att lära bli en duktig husmor. Svar med pris pr månad till »Elisabeth», Iduns exp. f. v. b.

EN UNG FLICKA önskar plats till 1 mars i bättre familj som husmoderns hjälp, helst där jungfru finnes. Svar till »19 år», Iduns exp.

UNG, BILDAD FLICKA kunnig i matlagning önskar plats i mars eller april att ensam utan jungfru sköta litet hem i Stockholm. Svar till »Våren 1918», Lund p. r.

UNG FLICKA från godt föräldrahem önskar plats på landt gods eller herrgård att tillse och om så behöfves läsa med 1—3 barn eller som hjälp och sällskap åt äldre person. Läser och skriver väl. Är äfven musikalisk. Svar till »B. 20 1918», Kiosken. Järntorget, Göteborg.

BÄTTRE FLICKA önskar komma i familj på landet, helst i Skåne, för att deltaga i husliga göromål. Betalar gärna blott hon kan beräkna vänligt bemötande. Svar till »A. M. H.», Trelleborg p. r.

KVINNLIG GYMNASTIKDIRÖKTÖR önskar plats i fam., helst där tillf. gifves att samtidigt lära matlagn. och husl. sysslor. Svar till »Vintern 18 G. D.», Lund p. r.

SLÖJD- OCH VÄFLÄRARINNA önskar plats i skola, hemslöjdsförening, tapiseriaffär eller annat textilföretag. Svar till »Slöjdlärover», Iduns exp. f. v. b.

BILDAD FLICKA af god familj, som genomgått 8-klassigt flickläroverk, en kurs i maskinskrifning, innehar vana vid telefon och är mycket barnkär, önskar lämplig sysselsättning, helst på landet. Svar till »E. T. 20 år», Iduns exp.

Engelbreds Förm.-Byrå. R. 171 81. A. tel. 241 13. Valhallavägen 115, II. Ansk. Barnsköterskor, Vårdinnor, Lärarinnor, Sällskaps-, Hushålls- och Barnfröknar samt bättre tjänarinnor.

Ingen gedigen bosättning utan

DUN TÄCKEN

Högsta komfort.

Idealet för all sängbeklädning.

J. SVENSSON & BOURGHARDT (SPECIALFABRIK)

Vinslöv

Katalog på beqaran.

Rikstel. 20 & 121.

LANDTRUKAREDOTTER önsk. plats snarast möjligt i bättre familj, där tillfällig hjälp behöfves, omkr. 2 mån. Är kunnig i enkl. matlagning och sömnad. Åberopar vänligt bemötande. Resekostnaderna önskas och om möjligt någon lön. Svar till »N.», Kumla p. r.

Bildad, medelålders flicka önskar plats som sällskap och hjälp åt äldre dam eller som husföreständarinna hos ånkeman, omkr. 2 mån. Är kunnig i enkl. matlagning och sömnad. Åberopar vänligt bemötande. Resekostnaderna önskas och om möjligt någon lön. Svar till »N.», Kumla p. r.

18-årig flicka med realskoleexamen, kunnig i maskinskrifning och med fallenhet för språk, önskar omkr. 1 mars komma i god familj att vara behjälplig vid skrifgöromål samt f. ö. deltaga i husliga sysslor. Svar till »Präst-dotter», Iduns exp.

Bättre förlofvad flicka önskar snarast komma till herrgård, helst i Södermanland eller Östergötland, där hon under god ledning kan få lära matlagning och andra till ett välordnat hem hörande sysslor. Har deltagit i alla i hemmet förekommande göromål. Svar till »20 år», Mantorp p. r.

Adertonårig flicka, som genomgått fullständig läroverk för flickor och ämnar söka inträde vid skolköksseminarium, önskar plats att under duglig husmoderns ledning deltaga i matlagn. och andra husl. sysslor. Svar till »Tora», Barkåkra.

Bättre flicka

önskar till våren plats; kunnig i matlagn., bakn. m. m. samt inom hemmet förek. göromål. Svar till »Familjemedlem», Råda p. r.

Skånska

önskar plats som landtbrukslev. Helst hos kvinnlig landtbrukare. Svar märkt »Fritt vivre», S. Gumælii Annonsbyrå, Malmö.

INACKORDERINGAR

ETT 1- å 3-ARS BARN, fullt friskt, med egen förmögenhet eller af förmögna föräldrar, mottages till uppfostran samman med eget. Svar mkt »3-års barn» under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

Doktorinnan Vilma Erikssons Hvilohem, beläget 15 min. skogsväg från Arvika. Adr. Högåsen, vika. Bröstklena mottagas ej.

Sommarkonfirmander

(end. flickor o. t. begräns. mindre antal) mottagas äfven i år i Vingsö vackra prästgård. Närmare gen. Kyrkoherde J. M. Danielsson.

Kvinnlig arbetskraft

inom såväl hemmens som andra kvinnliga arbetsområden kan Ni

med bästa resultat

erhålla genom att sätta in en annons i IDUN, specialorganet för kvinnliga platsannonser af alla slag.

En annonsplats — 10 mm. stor — kostar endast 2 kr. 50 öre. För större annonser beräknas ett pris af 35 öre pr mm. därutöver.

Professor Cederschiöld

behandlar med egna massage-metoder mag-, tarm-, reumatiska- och nervåkommor m. m. Obs! Nässvalgkatarr (kronisk snuva) behandlas med instrument smärtfritt. Hvardagar 10-12 o. 2-5. Grefteuregatan 15. A. T. 184 61.

D:r A. KARSTEN

Medicinskt Elektricitets-, Ljus- och Röntgeninstitut
Kungsgatan 60, STOCKHOLM.
Behandling af
reumatiska åkommor

Gymnastikdirektörsexamen
aflygges efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.

Ny kurs börjar den 14 sept.
prosp. gen. **Kapten J. Thulin, LUND.**

Göteborgs Gymnastiska Institut
Fullständigaste ettåriga kurs i
Sjukgymnastik och Massage
Nästa kurs börjar 15 Sept.
Begär utförligt prospekt!

GÖTEBORGS ENSKILDA HANDELS-GYMNASIUM
Förmånligaste enskilda handelsläroverk för elever med högre utbildning.
Ettårigt Gymnasium. Högre Bank-kurs. — Handelskurs.
Begär prospekt!

Fräkencreme

Ica Borttager fräkan finnar fassel m. m. Pris kr. 4.50 + porto. Förs. diskret. Franska Parfyvmagasinet, Hofleverant. 21 Drottningg., Sthlm.

Underlivslidande

och dylikt undgås bäst genom bruk af lifmoderspruta. Pris 12, 14, 17 kr., med båda rören 18, 20, 25 kr. Vid köp recept på lämpliga lösningar samt anatomisk bild. Noliberpulver 5 kr. pr ask. Lifmoderspeglar 3 o. 5 kr. Prislista mot 10 öre porto.
CARL G. SCHRÖDER,
Möllvångsgatan 53 b, Malmö.

M. ZADIG'S Barn-Puder med Lanolin

Bästa medel mot hudlöshet hos småbarn.
M. Zadig, Malmö.
H. M. Konungens Hofleverantör.

Adoptivbarn.
I bättre, barnlöst hem önskas utan ersättning adopteras fullkomligt frisk och välskapad rar gosse eller flicka omkring 2 år af god och aktningssvärd härbkomst. Svar till »Godt hem 819» mottager S. Gumælii Annonnsbyrå, Malmö.

Köp i tide!
30 ol. krigsmärken kr. 1.-
50 . . . . . 3.-
150 . . . . . 20.-
100 tyska kolonim. 20.-
(dessa m. stiga enormt).
Kät. gratis. Alla m. köpas.
500 alla olika 4.00, 1000-10, 2000-33 kr.
Frimärksbörsern,
KÖPENHAMN: KLOSTERSTRÅDE 9

Ansiktsmassage
kan var och en gifva sig själf med Crème Salome, erkändt bästa och angenämaste medel att erhålla ren, mjuk och hvit hy. Användes dagligen i min praktik. Pris kr. 5. Till landsorten m. postförskott utan angifvande af innehåll. Massagebeskrifning medföljer.
MARIA ENQUIST,
Exam. sjukgymn.
Institut för skönhetsvård och plastiska operationer.
Stockholm, Biblioteksgat. 6-8.
Riks 160 68. Allm. 226 62.

Kläderna bli ännu dyrare år 1918!

En stor besparing gör den husmor, som själf förfärdigar sina barns kläder med hjälp af

"BARNGARDEROBEN"

illustrerad månadsblad för barnkläders förfärdigande. Dubbelsidig mönsterbilaga medföljer hvarje n:r. Prenumerera på posten eller i Eder bokhandel. Pris för helår Kr. 4:—.

Iduns Expedition, Stockholm.

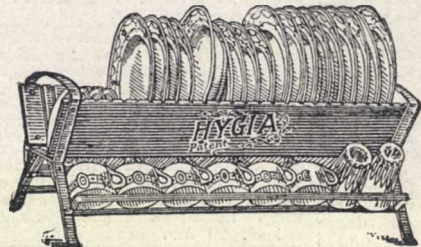
Wer sich einen guten Nebenverdienst verschaffen will durch leichte Vertretung, welche dauernd ohne Kosten und Risiko mit täglichem Nutzen von 5—10 Kronen zu übernehmen ist, der melde sich sofort. Briefe befördert **C. F. Bartels,** Amsterdam, Holland, P. C. Hoofstraat 122.

Göteborgs nya Husmodersskola
Södra Allégatan 2 A - Rikst. 106 24
Husmoderskurs på 1 termin för unga bildade flickor börjar d. 31 jan. 1918
Prospekt och upplysningar på begäran. **Elvira Friberg, Hildegard Friberg.**

Utmärkta organ för annonsering i landsorten

äro följande tidningar:

Arvika: Arvika Tidning.	Luleå: Norrbottens-Kuriren.
Avesta: Avesta-Posten.	Malmö: Skånska Aftonbladet.
Borlänge: Borlänge Tidning.	Mariestad: Tidning för Skaraborgs län.
Borås: Borås Tidning.	Mora: Mora Tidning.
Eksjö: Eksjö-Tidningen.	Norrköping: Östergötlands Dagblad.
Engelholm: Engelholms Tidning.	Nyköping: Södermanlands Nyheter.
Eskilstuna: Eskilstuna-Kuriren.	Nässjö: Nässjö-Tidningen.
Falun: Falu-Kuriren.	Oskarshamn: Oskarshamns Tidningen.
Gefle: Gefle-Posten.	Sköfde: Skaraborgs Läns Annonblad.
Halmstad: Hallandsposten.	Sundsvall: Sundsvalls-Posten.
Hedemora: Södra Dalarnes Tidning.	Trelleborg: Trelleborgs Allehanda.
Hälsingborg: Hälsingborgs Dagblad.	Uddevalla: Bohuslänningen.
Härnösand: Härnösands-Posten.	Umeå: Västerbottens-Kuriren.
Höganäs: Höganäs Tidning.	Uppsala: Tidningen Upsala.
Jönköping: Smålands Allehanda.	Visby: Gotlänningen.
Kalmar: Barometern.	Västerås: Vestmanlands Läns Tidning.
Karlskrona: Karlskrona-Tidningen.	Växiö: Smålands-Posten.
Karlstad: Karlstads-Tidningen.	Ystad: Södra Skåne.
Katrineholm: Katrineholms-Kuriren.	Örebro: Örebro Dagblad.
Kristinehamn: Ansgarii-Posten.	Örnsköldsvik: Örnsköldsviks-Posten.
Landskrona: Landskrona-Posten.	Östersund: Jämtlands-Posten.
Linköping: Östgöten.	Östhammar: Östhammars Tidning.

Obs! Enastående praktisk nyhet. Obs! Torkstället "HYGIA"

Porslin och glas torka på de några ögonblick, utan att man behöver slita på de nu så dyra handdukkarna. Genom att placera våta tallrikar, glas och koppar på stället och låta luften sila fritt igenom torkar alltsammans utan minsta arbete och besvär. Detta är en oersättlig, praktisk och ekonomisk nyhet för varje hem. Pris 8 kronor.

Försäljes av
A.-B. Svensk Export- & Industriutställning,
Affärsavdelningen, Regeringsgatan 9, STOCKHOLM.
Till landsorten mot postförskott. Agenter antagas på alla platser.

55 Kungsgatan Almedahls Försäljnings-Magasin, 55 Kungsgatan
Kontoret 21 66. **GÖTEBORG.** Butiken 11 31.
Rikhaltigt urval af **Linne- och Bomullsartiklar.**
Levererar fullständiga **Linneuppsättningar** för Hotell, Restaurationer, Sjukhus, Badhus, Ångbåtar och Privat hem samt Brudstyrsalar.
Damast- och Drälldukstygger. Lakanslärft. Percaler. Bolstervar. Handdukar. Mattgångar. Mangelduk. Badkapptyg. Hvita o. kulörta Bomullstygger m. m.
Broderier. Spetsar. Färdigsydda damunderkläder. Dag- och nattskjortor. hvita o. kulörta skjortor. m. m.

Såpa.
Min Kali-Natronsåpa lämnar ett enastående godt resultat utan att angripa kläderna. Dubbelt så dryg som annan såpa. Expedieras i förpackningar om 10 kg. å 3:50 pr kg. Försä Eder i tid! E. Kellin, tel. 515. Kemisk Tvättanstalt, Eslöf.

Frimärken
I faksimil. Rep. af skadade märken. Inköp försäljning, byte. Priskurant gratis och franko. Prof. sändning **F. Fournier's Efr. GENF B Schweiz.**

Godt och billigt!
Torkad Hvitkål, Torkad Rabarber. Torkade Sopprötter, Torkade Lingon.
Adolph Lemons Aktiebolag
Mästersamuelsgat. 49, Stockholm.

Boksamlingar
— äfven mindre — köpas till högsta pris och pr extra kontant af
Notarien BIRGER LUNDELL,
Stockholm, Bellmansg. 25.
Rikst. 110 30. Sthlmstel. Sö. 94 30.

FREJAMI - PASTILLERNA
skänka lindring och bnf vid hals och bröståkommor

CHOKLAD-ROFOTASQNER
SEJA SEJLE.

KARL H. NYMAN
Specialaffär för **DAMUTSTYRSJAR**
17 HAMNGATAN
43 DROTTNINGGATAN
STOCKHOLM

Trädgårdskurs
för ett begränsadt antal kvinnliga elever anordnas under fackutbildade lärares ledning vid Östra Grevie Folkhögskola i Skåne. Kursen börjar 1 april och pågår 6 månader omfattande praktisk och teoretisk utbildning i alla till trädgårdsfacket hörande specialområden. Upplysningar erhållas från undertecknad, skolans rektor.
SIGURD LINDBERG.
Adr. Östra Grevie.

Amerikanska s. k. Prima Herr Ankar-Ur. Lentilefaçon.

Eljin-Ur
Fem års garanti. Säljes så långt förrådet räcker till endast kr. 6:50 per st. Två stycken endast kr. 12:— fraktfritt. Om ej till belåtenhet få desamma returneras. Skrif i dag och rekquirera direkt från importören.

VARUAFFÄREN
Norrköping.
Ingen som bor på landet bör i dessa dyrtider undvara vår stora praktiska katalog No 47, ty genom den erhålles goda varor billigt. Katalogen som upptager ca 12,000 olika artiklar, sändes gratis, ej frektrift.

Ählén & Holm, Stockholm.
Dubbelhaka
borttages efter ny metod medelst **MENTON.**
Pris pr sats 10 kr.
Fullständig bruksanvisning medföljer.
Maria Enquist, Ex. Sjukgymn. Institut för skönhetsvård och Plastiska Operationer.
Stockholm. Biblioteksgat. 6-8
Riks 160 68. Allm. 226 62.

MUSIK-INSTRUMENT
Endast prima och väl justerade: Gitarrer, mandoliner, gitarrmandoliner, gitarrlutor, violiner, citor, dragspel, flöjter, klarinetter, mässingsinstrument, sextetter af förstklassig svensk tillverkning, trummor, fodral, strängar och öfriga tillbehör. Orglar från främsta fabriker. Hög rabatt vid extra kontant köp af orglar.

Frälsningsarméns Handelsdepartement,
Östermalmgatan 24 och 26, Stockholm 5.
Telefoner: Riks 85 81, Allm. 63 72.
Filial: S. Allégat. 9, Göteborg. Rikst. 73 78
Rikt illustrerad varukatalog, innehållande fullständiga varu- och prisuppgifter, sändes på begäran gratis.

Idun utgifves denna vecka i A och B.